

*Poznaj dobre praktyki
lokalnych grup działania
i ich beneficjentów*

INCLUSION LEADER

Mazowsze.
serce Polski

**Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich**

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Materiał informacyjny opracowany przez Lokalną Grupę Działania - Przyjazne Mazowsze
Operacja pt. Inclusion Leader współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej
„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020

Spis treści

I. O projekcie	str. 3
II. Wprowadzenie	str. 4
III. Dobre praktyki – projekty nagrodzone i wyróżnione w konkursie im. Stefana Czarnowskiego o tytuł Inclusion Leadera	
Kategoria I: Działania włączające osoby bezrobotne, kobiety powracające na rynek pracy	str. 5
Kategoria II: Działania włączające młodzież do 26 roku życia	str. 11
Kategoria III: Działania włączające seniorów powyżej 60 roku życia	str. 20
Kategoria IV: Inne działania włączające grupy defaworyzowane ze względu na pochodzenie, miejsce zamieszkania, rasę, przynależność religijną, płeć, niepełnosprawność	str. 27
IV. Informacja o KSOW	str. 36

Inspiracją do napisania projektu Inclusion-Leader była postać Stefana Czarnowskiego, wybitnego polskiego socjologa pochodzącego z Kroczywa w powiecie płońskim, jego dzieło jest naszym zasobem i drogowskazem. Realizując projekt chcieliśmy zidentyfikować i pokazać innowacyjne metody i narzędzia wykorzystywane przez LGD na rzecz włączania grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wiele grup realizuje ciekawe i skuteczne inicjatywy i warto się tym dzielić z innymi. Dlatego celem naszego projektu było zgromadzenie i upowszechnienie dobrych praktyk w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu poprzez organizację konkursu im. Stefana Czarnowskiego o tytuł Inclusion-Leadera i opracowanie publikacji obejmującej wybrane dobre praktyki. Zależało nam szczególnie na włączeniu do procesu wdrażania LSR tych osób, grup, które są zagrożone wykluczeniem społecznym ze względu na utrudniony dostęp do rynku pracy, pochodzenie, miejsce zamieszkania, rasę, przynależność religijną, wiek, płeć, niepełnosprawność. W ramach projektu Lokalna Grupa Działania – Przyjazne Mazowsze ogłosiła konkurs im. Stefana Czarnowskiego o tytuł Inclusion-Leadera. Konkurs skierowany był do lokalnych grup działania i ich beneficjentów z województwa mazowieckiego, warmińsko-mazurskiego i małopolskiego. Zgłoszenia można było składać w 4 kategoriach: I. Działania włączające osoby bezrobotne, kobiety powracające na rynek pracy, II. Działania włączające młodzież do 26 roku życia, III. Działania włączające seniorów powyżej 60 roku życia, IV. Inne działania włączające grupy defaworyzowane ze względu na pochodzenie, miejsce zamieszkania, rasę, przynależność religijną, płeć, niepełnosprawność. By zachęcić uczestników przyjęliśmy prostą formułę zgłoszenia na konkurs, rozszerzyliśmy grupę docelową o beneficjentów LGD i zaplanowaliśmy bardzo atrakcyjne nagrody: 3 główne w każdej z 4 kategorii: I miejsce: 5.000 zł, II miejsce: 4.000 zł, III miejsce: 3.000 zł oraz wyróżnienia specjalne rzeczowe Starosty Powiatu Płońskiego i Wójta Gminy Załuski o wartości po 1.000 zł. Zaproszenie do udziału w konkursie wysłaliśmy dwukrotnie do wszystkich grup z 3 województw. Informacja była zamieszczana wielokrotnie na FB, stronach internetowych partnerów projektu, KSOW, grupie LGD, w prasie, były również ogłoszenia w radiu. By przypomnieć o konkursie i zachęcić do udziału dzwoniliśmy również do wielu LGD. Biorąc pod uwagę prostą formułę konkursu, atrakcyjne nagrody, szeroką i dłużej trwającą akcję promocyjną, dogodny czas na złożenie wniosku a przede wszystkim ważny dla wszystkich LGD cel konkursu, liczyliśmy na przynajmniej kilkadziesiąt zgłoszeń. Jednak w terminie od 14 czerwca do 16 lipca 2021 r. do biura LGD-PM wpłynęło 20 wniosków. To było minimum, które założyliśmy w projekcie. Trudno zrozumieć dlaczego lokalne grupy działania nie chciały podzielić się swoimi pomysłami, sprawdzonymi działaniami w tym zakresie?

Przyznane przez komisję nagrody zostały wręczone laureatom w dniu 14 sierpnia 2021 r. podczas VIII Jarmarku Raciąskiego. Serdecznie dziękujemy wszystkim uczestnikom za udział w konkursie, a laureatom gratulujemy!

Poprzez opracowanie publikacji w języku polskim i angielskim i jej rozpowszechnianie w wybranych województwach, kraju i UE, chcemy stworzyć inspiracje i warunki do wykorzystania przez inne LGD sprawdzonych innowacyjnych metod i narzędzi na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Gdyby zapytać przeciętnego studenta nauk społecznych w Polsce o najbardziej znaną definicję kultury, z pewnością (o ile pilnie się uczył), odpowiedziałby, że jest to całokształt obiektywizowanych elementów dorobku społecznego, wspólnych szeregowi grup i z racji swej obiektywności ustalonych i zdolnych rozszerzać się przestrzennie¹. Autorem tej znanej i uznanej w środowisku naukowym definicji jest Stefan Czarnowski, jeden z najwybitniejszych polskich socjologów, który urodził się 1 września 1879 roku w Kroczewie, w zamożnej rodzinie ziemiańskiej (w metryce jego ojciec występuje jako właściciel 7 majątków i dwóch miast)².

Wśród jego przodków (po kądzieli) znajdował się osiemnastowieczny kupiec, przemysłowiec i bankier ormiański Paschalis, któremu Czarnowski zawdzięczał „swą wyjątkową, nieco wschodnią urodę, a także oryginalną ruchliwość psychiczną, mimo pozorów wielkiego spokoju, mimo umiaru i faktycznego opanowania”. To ona, być może dała mu wnikliwość i otwartość na to, co inne, często pomijane i niezauważane. Był ceniony nie tylko za swoje osiągnięcia naukowe, ale też za wrażliwość i szczególne zamiłowanie do idei sprawiedliwości społecznej, prospołeczną działalność publicystyczną, zaangażowanie w walkę o niepodległość Polski, ale też solidność, całkowite oddanie się pracy i... poczucie humoru.

Wykładowca uniwersytetów w Sorbonie i Warszawie, uznany celtolog (autor studium nad św. Patrykiem jako przykładem bohatera narodowego), socjolog i historyk religii, autor klasycznych opracowań dotyczących przemian społecznych, historii religii, kultury ludowej oraz krótkiego, do dziś wykładanego na uniwersytetach studium na temat „ludzi zbędnych”.

Uważał, że szczególną uwagę i wsparcie jesteśmy winni tym, którzy nie mają szczęścia i przywileju pełnoprawnego uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym, którzy z powodu braku pracy i innych okoliczności funkcjonują na marginesie życia społecznego stając się w ten sposób łatwym łupem populistycznych, totalitarnych ideologii. „Ludzie zbędni”- jak wskazywał nazywając ich „oderwanymi od drzewa liśćmi, przez wiatr miotanymi” - są ważnym i niewykorzystanym zasobem; naszym obowiązkiem jest umożliwiać i ułatwiać im włączanie w życie społeczne.

Idea włączenia społecznego, która zakłada, że każdy może odnaleźć swoje miejsce w społeczności, nawet jeśli z różnych powodów (czasem od siebie niezależnych) był z niej wyłączony idealnie wpisuje się w określenie Czarnowskiego, że „wszystko w człowieku ma początek społeczny”. W społeczności człowiek rodzi się, wzrasta, zмага się z nią i zmienia, czy wreszcie oddaje, co od niej otrzymał. Wsparcie działań i inicjatyw, które dają szansę, pozwalają rozwinąć skrzydła, poznać własny potencjał, odzyskać wiarę we własne siły i podmiotowość, co zwykliśmy nazywać dziś empowermentem to działanie, które z pewnością spotkałoby się z uznaniem Stefana Czarnowskiego.

Pomysłodawczynie i realizatorki projektu INCLUSION LEADER doskonale wydobyły to, co w twórczości, ale przede wszystkim życiu Czarnowskiego najbardziej cenne i wciąż aktualne; mimo współczesnego nazewnictwa w nagrodzonych projektach chodzi przecież o to samo: wrażliwość i sprawiedliwość społeczną, szacunek dla każdego człowieka i pracę na rzecz tego, aby każdy czuł się integralną częścią społeczeństwa; dopiero wtedy będzie normalnie żyć, rozwijać się i wzrastać. Innowacyjność, adekwatne do potrzeb działania, wykorzystanie lokalnych zasobów, a więc kryteria, które zostały zastosowane w konkursie, czynią z niego nie tylko wartościowy i inspirujący zestaw dobrych praktyk, ale też ciekawy i godny naśladowania przykład umiejętnego wprowadzania w życie dyrektyw programu LEADER działającego na rzecz pobudzania aktywności społeczności lokalnych.

Dr Katarzyna Rychlicka-Maraszek
Katedra Pedagogiki Społecznej IPSiR UW

¹ Stefan Czarnowski, *Kultura*, Warszawa, Wiedza i Życie 1938, s.19-20.

² M. Handelsman, *Stefan Czarnowski 1879-1937* [w:] S. Czarnowski, *Społeczeństwo i kultura - prace z socjologii i kultury religii*, Polski Instytut Socjologiczny, Warszawa 1939, s. XIII.

³ Ibidem.

Kategoria I***Działania włączające osoby bezrobotne, kobiety powracające na rynek pracy*****LGD „KORONA SĄDECKA”**

ul. Papieska 2, 33-395 Chełmiec, tel. 18 548 02 55, 660 675 601
 województwo małopolskie, powiat nowosądecki, gmina Chełmiec
 e-mail: stowarzyszenie@lgdkoronasadecka.pl
 www.lgdkoronasadecka.pl

Tytuł projektu:**Akademia Ekonomii Społecznej Korony Sądeckiej**

Rozwój podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych działających na rzecz rozwoju i promocji społeczności lokalnej, tożsamości i edukacji kulturowej przyświeca celom Lokalnej Strategii Rozwoju opracowanej przez LGD „Korona Sądecka” na lata 2014-2020. Realizacja operacji własnej Akademia Ekonomii Społecznej Korony Sądeckiej w sposób bezpośredni przyczyniła się do promocji ekonomii społecznej wśród mieszkańców obszarów wiejskich zamieszkałych na terenie gmin: Chełmiec, Kamionka Wielka, Grybów, miasto Grybów.

Zrealizowany projekt zbudował podstawy do znacznego wzrostu świadomości, wiedzy i możliwości do tworzenia podmiotów ekonomii społecznej na naszym terenie. To z kolei w kontekście wysokiego wskaźnika bezrobocia na obszarze LGD, połączonego z niekorzystną strukturą bezrobocia i wysokim odsetkiem ludności korzystającej z pomocy społecznej, stanowiło realną możliwość poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy. Projekt zakładał zrealizowanie inicjatyw, które nie były przeprowadzane na lokalnym rynku (obszar 4 gmin), a ich ukrytą potrzebę dostrzegła LGD Korona Sądecka. Dzięki zrealizowaniu operacji własnej dokonał się przełom dla lokalnej społeczności, zwłaszcza dla osób bezrobotnych, a realizacja Akademii Ekonomii Społecznej Korony Sądeckiej stała się punktem zwrotnym dla LGD w zakresie utworzenia w partnerstwie z Gminą Chełmiec spółdzielni socjalnej.

W projekcie grupą docelową były osoby bezrobotne, w tym długotrwale bezrobotne, klienci pomocy społecz-

nej oraz osoby zainteresowane włączeniem się w Ekonomię Społeczną. Z inicjatyw przeprowadzonych w ramach Akademii Ekonomii Społecznej korzystali mieszkańcy obszarów wiejskich objętych LGD „Korona Sądecka”. Bezrobotni (w tym absolwenci szkół; osoby poniżej 35 roku życia; osoby długotrwale bezrobotne; kobiety) oraz osoby korzystające z pomocy społecznej - jako grupa docelowa wskazana w LSR, zdobyli nowe kompetencje zawodowe poprzez pomoc udzieloną przez doradcę zawodowego, który zdiagnozował umiejętności takich osób, wskazał ścieżkę rozwojową w zakresie ekonomii społecznej, a także w przypadku odpowiednich predyspozycji, skierował na szkolenie z zakresu Menadżera Ekonomii Społecznej. W ten sposób osoby bezrobotne uzyskały wiedzę i umiejętności zawodowe, które zostały wykorzystane do podjęcia pracy w przedsiębiorstwie społecznym (uzyskanie zaświadczenia o ukończeniu szkolenia oraz certyfikatu Menadżera Ekonomii Społecznej).

Zorganizowano szkolenie „Menadżer Ekonomii Społecznej” dotyczące aspektów formalno-prawnych w zakresie utworzenia przedsiębiorstwa społecznego, w którym uczestniczyło 20 osób wykluczonych społecznie i pracowników LGD. Dodatkowo zorganizowano jednodzienną wizytę studyjną do spółdzielni socjalnej w Kielcach, podczas której nastąpiła wymiana informacji i doświadczeń w zakresie ekonomii i aktywizacji społecznej, a w efekcie upowszechnianie i przeniesienie dobrych praktyk na teren gmin objętych LSR.

W projekcie przewidziano również promocję idei i mechanizmów ekonomii społecznej podczas 4 lokalnych wydarzeń poprzez prezentację działalności przedsiębiorstw społecznych działających na terenie Polski, a także utworzenie punktu konsultacyjnego z doradcą specjalizującym się w tematyce ekonomii społecznej. Pracownicy spółdzielni społecznych zorganizowali dla mieszkańców warsztaty pieczenia chleba, warsztaty mydlarskie i decoupage, z których bezpłatnie korzystali uczestnicy imprez: dzieci, młodzież, seniorzy. Wykorzystanie spółdzielni społecznych do prowadzenia warsztatów było również przemyślanym sposobem pomocy finansowej dla tych podmiotów. Pośrednio wszyscy uczestnicy 4 imprez lokalnych (ok. 800 osób/1 wydarzenie), a także czytelnicy prasy i mediów, zostali zaznajomieni z ideą ekonomii społecznej. Poprzez dzielenie się wiedzą i doświadczeniem prosperujących przedsiębiorstw społecznych zostały zaprezentowane praktyczne aspekty ekonomii społecznej. Dobre praktyki w zakresie prowadzenia przedsiębiorstw społecznych stały się zachętą dla mieszkańców obszaru LGD do aktywizowania się w zakresie ekonomii społecznej.

LGD zaplanowała również przeprowadzanie konkursów (dla dzieci i młodzieży oraz dla rodzin) podczas imprez o tematyce z zakresu ekonomii społecznej wraz z cennymi nagrodami. Konkursy miały na celu przyciągnięcie oraz zainteresowanie, zaciekawienie uczestników tematyką wydarzenia. Dzięki temu lokalni mieszkańcy oraz turyści wykazali się zainteresowaniem tematyką ekonomii społecznej, zaangażowali się w warsztaty, konkursy oraz

zabawy organizowane m.in. przez pracowników przedsiębiorstw społecznych. Przystawianie informacji o ekonomii społecznej poprzez udział w warsztatach, organizowanych wydarzeniach, naukę poprzez zabawę/konkursy było najskuteczniejszą metodą przekazania wiedzy i propagowania idei ekonomii społecznej, a cenne nagrody przyciągnęły i zachęciły do udziału w konkursach.

Efekty projektu Akademia Ekonomii Społecznej Korony Sąddeckiej przyczyniły się do powstania w 2017 r. Spółdzielni Socjalnej „PUCUŚ”, którą w 2020 r. połączono ze Spółdzielnią Socjalną „PRZEDSZKOLAKI TO MY”, której LGD jest członkiem założycielem. Z całą pewnością można stwierdzić, iż dzięki realizacji projektu został utworzony nowy podmiot ekonomii społecznej, który z sukcesem realizuje działania na rzecz lokalnej społeczności i daje zatrudnienie osobom wykluczonym społecznie. Wykorzystanie lokalnych zasobów, tj. potencjał ludzki, doświadczenie zespołu LGD, przyczyniły się do zbudowania partnerstwa pomiędzy instytucją publiczną a organizacją pozarządową.

Prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa, aktywizacja zawodowa oraz inwestycje w kapitał ludzki to kluczowe cele działalności spółdzielni, która obecnie daje zatrudnienie 25 osobom z grupy wykluczonych społecznie i bezrobotnych. Dobrą praktyką w projekcie jest budowanie partnerstwa wokół idei ekonomii społecznej, połączenie różnorodnych działań: edukacyjnych (szkolenia, wizyta studyjna, doradztwo), promocyjnych, upowszechniających i aktywizujących (wydarzenia, prezentacje spółdzielni społecznych, konkursy z nagrodami).

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „ZAŚCIANEK MAZOWSZA”

ul. Polna 15, 07-405 Troszyn, tel. 29 767 18 25
 województwo mazowieckie, powiat ostrołęcki, gmina Troszyn
 e-mail: lgd@zascianekmazowska.pl
 www.zascianekmazowska.pl

Tytuł projektu:

Wiedza i Innowacje - I

Projekt pt. „Wiedza i Innowacje – I” realizowany był w ramach przedsięwzięcia określonego w LSR o tej samej nazwie. Skierowany był do mieszkańców obszaru działania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Zaścianek Mazowska” tj. pięciu mazowieckich gmin: Czerwin, Goworowo, Rzekuń, Rzewnie i Troszyn, a szczególnie do przedstawicieli grup defaworyzowanych. W LSR zdefiniowano 8 grup defaworyzowanych: grupy defaworyzowane ze względu na dostęp do rynku pracy, osoby długotrwale bezrobotne, osoby bezrobotne o niskich kwalifikacjach i doświadczeniu, osoby młode do 29 roku życia, kobiety, osoby niepełnosprawne, opiekunowie osób zależnych oraz grupy defaworyzowane ze względu na niekorzystną sytuację ekonomiczną, osoby starsze prowadzące samodzielnie gospodarstwo domowe, rolnicy i domownicy nierentownych, małych gospodarstw rolnych. Przedsięwzięcie zostało zaplanowane na podstawie zdiagnozowanych problemów i potrzeb grupy docelowej. Stwierdzono, że mieszkańcy obszaru LGD, w tym szczególnie grupy defaworyzowane borykają się często z brakiem pomysłu na działalność zarobkową. Mają duży problem z określeniem nowatorskiego pomysłu na aktywność zawodową, która gwarantowałaby im wystarczający dochód, przez co pozostają bierni i wykluczeni społecznie.

Przedsięwzięcie to było zatem wzbogaceniem działań odnoszących się do rozwoju gospodarczego obszaru LGD i wynikało ze zdiagnozowanych problemów, które miały odzwierciedlenie w analizie SWOT jako słaba strona, wskazująca m. in. na niewystarczające działania na rzecz rozwoju innowacyjnej przedsiębiorczości. Zakładało wzmocnienie kapitału społecznego obszaru LGD w kierunku wprowadzenia ofert edukacyjnych nt. innowacyjnych w skali obszaru LGD działalności zarobkowych co zagwarantowałoby osiągnięcie celu ogólnego oraz wzrost konkurencyjności i przedsiębiorczości obszaru LGD. W ramach przedsięwzięcia LGD założyły realizację wyjazdów studyjnych dla mieszkańców obsza-

ru chcących podjąć działalność gospodarczą w celu zaprezentowania im dobrych praktyk dotyczących innowacyjnej przedsiębiorczości, by wyjść z ram, szablonów powielanych na obszarze. Uznano, że szczególnie należy zaangażować do uczestnictwa w tych inicjatywach osoby z grup defaworyzowanych, zdiagnozowanych w kontekście dostępu do rynku pracy, by stworzyć im perspektywę zatrudnienia i własnego rozwoju.

Przedsięwzięcie realizowane było w ramach tzw. operacji własnych LGD z uwagi na brak innych podmiotów na obszarze z odpowiednim zapleczem kapitałowym oraz ludzkim zainteresowanych jego realizacją.

Po dokładnym określeniu zainteresowań i potencjału mieszkańców obszaru zaplanowano projekt „Wiedza i Innowacje – I”. Zauważono, że z uwagi na zasoby obszaru tj. rolniczy charakter oraz tradycje mieszkańców związane z produkcją wędlin, serów, i innych produktów spożywczych na własne potrzeby, przetwórstwo spożywcze jest doskonałym kierunkiem rozwoju obszaru. Wzięto też pod uwagę zainteresowanie konsumentów zdrową, tradycyjną żywnością.

Ostatecznie projekt zakładał udział grup defaworyzowanych, ze względu na dostęp do rynku pracy, w ofercie edukacyjnej związanej z przetwórstwem spożywczym. Zakres oferty edukacyjnej obejmował realizację dwudniowych warsztatów dla 60 osób.

Łącznie warsztaty dla jednej z dwóch trzydziestoosobowych grup uczestników obejmowały 2 dni i 16 godzin zajęć. Tematyka warsztatów związana była z przetwórstwem spożywczym, w szczególności mleka, mięsa, roślin, w tym owoców; ponadto obejmowała treści związane z: przepisami dotyczącymi sprzedaży produktów przetworzonych, w tym przez rolników; technologią produkcji, wymaganiami higienicznymi, bezpieczeństwem żywności, zagrożeniami w przetwórstwie żywności, wymaganiami prawno - administracyjnymi przy zakładaniu małego przetwórstwa, poszukiwaniem ciekawych, nowatorskich pomysłów na działalność gospodarczą, zasadami zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, działaniami mającymi wpływ na ochronę środowiska i przeciwdziałaniem zmianom klimatu w przetwórstwie. Szczególnie ważny był element warsztatowy dotyczący przetwórstwa spożywczego. Warsztaty zostały przeprowadzone w pierwszej połowie 2019 roku w Centrum Praktycznego Szkolenia w Zakresie Małego Przetwórstwa przy Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Radomiu, które posiadało odpowiednie zasoby lokalowe, osobowe i doświadczenie (sale masarni, mleczarni, seminaryjne, trenerzy, pokoje hotelowe itd.). Podczas zajęć praktycznych uczestnicy samodzielnie mogli brać udział w produkcji serów, kiełbasy, soków, czy mąki, otrębów. Doskonała kadra trenerska w sposób bardzo przystępny wyjaśniała wszystkie aspekty związane z prowadzeniem zakładów przetwórstwa i możliwości produkcji wyrobów spożywczych do sprzedaży. Taka forma okazała się bardzo trafioną metodą na

aktywizację grup defaworyzowanych ze względu na atrakcyjny sposób przekazywania wiedzy, a tym samym skuteczny sposób jej przyswajania.

Reasumując, realizacja operacji stworzyła warunki pozwalające na rozwój innowacyjnych na obszarze LGD działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy poprzez zakładanie małego przetwórstwa, szczególnie przez przedstawicieli grup defaworyzowanych. Dzięki realizacji operacji uczestnicy warsztatów uzyskali praktyczną wiedzę i umiejętności z zakresu przetwórstwa spożywczego, co stanowiło podstawę do podjęcia przez nich działań zmierzających do rozpoczęcia działalności zarobkowej w tym zakresie. Z naszego monitoringu wynika, że pojawiają się nowe podmioty produkujące artykuły spożywcze. Zainteresowani mieszkańcy skorzystali z premii na podjęcie działalności gospodarczej w obszarze przetwórstwa. Dobrą praktyką w projekcie jest wykorzystanie zasobów i potencjału obszaru, przełamywanie nawyków, przyzwyczajzeń i powielanych wzorców działania na danym obszarze oraz identyfikowanie i kreowanie innowacyjnych form aktywności zawodowej.

LGD STOWARZYSZENIE KORONA PÓLNOCNego KRAKOWA

ul. Włodzimierza Szomańskiego 1, 32-091 Zagórzycy Dworskie, tel. 664 067 821

województwo małopolskie, powiat krakowski, gmina Michałowice

e-mail: info@koronakrakowa.pl

www.koronakrakowa.pl

3
miejsce

Tytuł projektu:

Multimedialne Centrum Edukacji Lokalnej (MULTICEL)

Multimedialne Centrum Edukacji Lokalnej „MULTICEL” jest projektem współpracy realizowanym przez m.in. LGD Stowarzyszenie Korona Północnego Krakowa. Celem projektu było wsparcie szkoleniowe i doradcze dla mieszkańców obszaru, promocja postaw przedsiębiorczych i kreatywnych w różnych grupach wiekowych, stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości na obszarze objętym LSR.

Zaplanowane działania w projekcie miały charakter innowacyjny. Do tej pory na naszym terenie nie była realizowana inicjatywa mająca na celu wykorzystanie nowatorskich rozwiązań w zakresie edukacji społeczeństwa lokalnego, w tym w szczególności grup defaworyzowanych.

Podstawą oferty MULTICELU realizowanej przez Stowarzyszenie Korona Północnego Krakowa była organizacja kursów zawodowych dla absolwentów szkół

w tym kobiet, które po ukończeniu szkoły nie były obecne na rynku pracy, bądź opuściły go na kilka lat lub osób bezrobotnych, które poszukują pracy. Kursy szczególnie skierowane były dla osób z grup defaworyzowanych wskazanych w LSR Stowarzyszenia Korona Północnego Krakowa. Przygotowana oferta pozwoliła na osiągnięcie korzyści takich jak zdobycie nowych umiejętności i kwalifikacji na stacjonarnych zajęciach organizowanych blisko miejsca zamieszkania. Dopuszczana była możliwość uczestnictwa 1 osoby w więcej niż 1 typie kursu (np. kurs administracyjno-biurowy i kurs językowy), gdyż celem projektu było wielokierunkowe wsparcie osób poszukujących zatrudnienia, tak aby po zakończeniu projektu nabyły wiedzę i umiejętności pozwalające na znalezienie zatrudnienia lub ułatwiające poszukiwanie pracy. Możliwe było również uczestnictwo 1 uczestnika tylko w 1 wybranym przez niego kursie.

Zostały zorganizowane kursy z następujących zagadnień:

1. Pracownik administracyjno-biurowy ze specjalizacją kadry i płace - kurs ten obejmował 152 h zajęć dydaktycznych dla 10 uczestników.
2. Kurs komputerowy – pakiet MS Office- kurs ten obejmował 76 h zajęć dydaktycznych dla 10 uczestników.
3. Kurs kelnerski I stopnia - kurs ten obejmował 32 h zajęć dydaktycznych dla 10 uczestników.
4. Kurs barmański I stopnia - kurs ten obejmował 40 h zajęć dydaktycznych dla 10 uczestników.
5. Kurs florystyczny I stopnia - kurs ten obejmował 32 h zajęć dydaktycznych dla 10 uczestników.
6. Kurs językowy - przeprowadzono kursy z języka angielskiego na poziomie podstawowym i średnio-zaawansowanym. Kurs obejmował jeden semestr po 60 godzin każdy dla grup max. 15-osobowych. Lekcja 1 raz w tygodniu po 50 minut.

Dopełnieniem oferty kursów zawodowych było zorganizowanie bezpłatnego cyklu spotkań z doradcą zawodowym w łącznym wymiarze 120 h doradztwa.

Doradztwo było przeznaczone łącznie dla 30 osób (każdej osobie przysługiwały 2 spotkania po 2 godziny każde). Doradztwo to miało na celu umożliwienie indywidualnych spotkań z profesjonalistą w celu zweryfikowania dotychczasowej ścieżki zawodowej (dla osób, które już wcześniej pracowały) lub wyznaczenia kierunku rozwoju zawodowego w przyszłości (zarówno dla osób, które już wcześniej pracowały jak i dla osób, które stoją u progu kariery zawodowej). Doradztwo było zorganizowane w tym samym czasie co oferta kursów. Z doradztwa korzystali uczestnicy kursów (i taki model był prefero-

wany przez LGD) z zastrzeżeniem, że w przypadku wolnych miejsc uwzględniliśmy możliwość uczestnictwa osób tylko w doradztwie bez konieczności uczestniczenia w kursach oferowanych przez MULTICEL.

Zarówno zaplanowane Kursy jak i powiązane z nim Doradztwo zawodowe miały charakter innowacyjny - poprzez połączenie tych dwóch typów usług dostępnych w MULTICELU, chcieliśmy w sposób komplementarny wesprzeć mieszkańców naszego obszaru, którzy poszukują pracy. Doradztwo zawodowe pozwoliło im poznać swoje słabe i mocne strony oraz wskazać, w którą stronę powinni skierować swoją ścieżkę zawodową. Profesjonalne kursy pozwoliły zdobyć nową wiedzę i umiejętności, ułatwiając poszukiwanie pracy. Dodatkowo brak ograniczeń do udziału tylko w 1 kursie pozwolił na zdobycie umiejętności, które są atrakcyjne dla potencjalnych pracodawców np. absolwent kursu administracyjno - biurowego oraz kursu językowego mógł starać się o stanowisko profesjonalnego administratora biurowego. Docelowo oferta MULTICELU była także sposobem na aktywizację społeczną- bezpłatne kursy, niewielkie grupy uczestników, bliskość miejsca zamieszkania, indywidualne doradztwo zawodowe - to wszystko pozwoliło na przełamanie barier wśród uczestników, którzy byli nieobecni na rynku pracy:

- albo ze względów finansowych (nie stać ich było na opłacenie kursów np. absolwenci po skończonej edukacji),
- albo nie wierzyli we własne możliwości i przez braki w wiedzy/umiejętnościach bali się uczestniczyć w kursach organizowanych np. w dużych grupach w Krakowie (problem zidentyfikowany np. wśród osób, które nie były obecne na rynku pracy od dłuższego czasu lub nigdy nie pracowały),
- albo wyjazd na kurs do Krakowa pochłaniał zbyt dużo czasu (problem dla matek z małymi dziećmi, które chcą wejść lub powrócić na rynek pracy).

Wiedza nabyta przez Kursantów jest wykorzystywana zarówno przez nich samych, jak również inne osoby uczestniczące w pokazach, jak w przypadku kursu barmańskiego czy florystycznego gdzie uczestnicy kursu prezentują swoje umiejętności podczas różnego typu wydarzeń. Dobrą praktyką w projekcie, wartą wykorzystania, jest postawienie na wielokierunkowe wsparcie osób poszukujących zatrudnienia, tak aby po zakończeniu projektu nabyły wiedzę i umiejętności ułatwiające znalezienie zatrudnienia lub jej skuteczne poszukiwanie.

Kategoria II**Działania włączające młodzież do 26 roku życia****STOWARZYSZENIE – LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA „BĄDŹMY RAZEM”**

ul. Piłsudskiego 23, 07-100 Węgrów, tel. (22) 300 14 55
 województwo mazowieckie, powiat węgrowski, gmina Miasto Węgrów
 e-mail: lgdbadzmyrazem@gmail.com
 www.lgdbadzmyrazem.pl

1
miejsce

Tytuł projektu:

Międzynarodowy projekt współpracy „Young Local Leaders (Młodzi Lokalni Liderzy)”

Międzynarodowy projekt współpracy „Młodzi Lokalni Liderzy” był realizowany w latach 2018-2019 przez trzy lokalne grupy działania: Stowarzyszenie – Lokalna Grupa Działania „Bądźmy Razem” z Węgrowa, Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Tygiel Doliny Bugu” z Drohiczyzna oraz Lokalna Grupa Działania „Nemunas” z Jurbarkas na Litwie. Projekt był podzielony na trzy etapy, w każdym z nich najważniejszym elementem był obóz młodzieżowy organizowany na obszarze jednego z trzech partnerów. W każdym obozie brało udział 30 uczestników, po 10 osób w wieku do 30 lat z każdej partnerskiej LGD (w praktyce głównie były to osoby w przedziale wiekowym 16-21 lat). Zdobyta przez młodych wiedza teoretyczna została przełożona na praktyczne działania, a ich efekty służą lokalnym społecznościom. Działania na obszarze LGD „Bądźmy Razem” były prowadzone w ostatnim etapie w lipcu 2019 r. Projekt dedykowany był młodzieży, która wiąże przyszłość ze swoją małą ojczyzną, udziela się społecznie albo chce zainicjować jakieś działanie na rzecz lokalnej wspólnoty. Dołożyliśmy wszelkich starań, aby projekt doprowadził do zmiany społecznej dzięki narzędziom pracy środowiskowej. Zależało nam, by

młodzież dostrzegła zarówno potrzeby, jak też zasoby najbliższego środowiska i by w oparciu o te zasoby inicjowała rozwiązywanie lokalnych problemów. Jednym z elementów tego modelu są działania oparte na partnerstwie instytucji i osób kształtujących życie danej społeczności – liderów. Projekt wpisuje się w założenia lokalnych strategii rozwoju wszystkich trzech lokalnych grup działania (w LGD „Bądźmy Razem” w szczególności są to: wzrost aktywności mieszkańców i podniesienie wiedzy w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych oraz rozbudowa i modernizacja infrastruktury publicznej dla poprawy jakości życia mieszkańców).

Podczas całego projektu młodzież uczestniczyła w Szkole Lokalnego Lidera, w której zastosowano metodę Organizowania Społeczności Lokalnej (OSL). Jest to nowatorska metoda pracy środowiskowej nastawiona na trwałą zmianę rzeczywistości społecznej. Zajęcia odbywały się nie w formie wykładów, ale były to warsztaty, gry, zabawy, symulacje, w których niejako „przemycane” były treści związane z metodą OSL. Młodzież została przeszkolona w zakresie współpracy z mieszkańcami wsi, szeroko pojętej animacji i aktywizacji. Uczestnicy poszerzyli swoją wiedzę o zagadnienia metody angażowania społeczności lokalnej, komunikacji językowej i społecznej, promocji inicjowanych wydarzeń, zarządzania grupą. Dzięki temu młode osoby zdobyły umiejętności i wiedzę niezbędną do realizowania własnych przedsięwzięć w swoich małych ojczyznach oraz zainteresowały społeczność lokalną sprawami publicznymi i społecznymi. Możliwe to było przede wszystkim dzięki temu, że poznana wiedza teoretyczna została przełożona na praktyczne działania z mieszkańcami tych miejsc, w których odbywały się obozy, a efekty wspólnej pracy obecnie służą lokalnym społecznościom. Organizacja ostatniego, trzeciego etapu projektu leżała po stronie LGD „Bądźmy Razem” – obóz odbył się w Łochowie. Podczas szkoły lidera młodzi skoncentrowani byli na przeprowadzeniu jednego konkretnego projektu od A do Z, tj. od zdiagnozowania potrzeb poprzez sformułowanie celów, określenie niezbędnych działań i środków, aż po wdrożenie przedsięwzięcia i ocenę efektów. Ważnym punktem obozu była praca przy budowie placu rehabilitacyjnego przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Miedznie.

Młodzi liderzy zdobytą wiedzę i umiejętności przełożyli

na praktyczne działania. Codzienna fizyczna praca pokazała, że działając wspólnie, w partnerstwie ze sobą, przy niewielkim nakładzie można stworzyć coś, co będzie służyło innym – w tym przypadku osobom niepełnosprawnym. Ponadto młodzież uczestniczyła w warsztatach „Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców” (m.in. wizyta w firmach stosujących nowoczesne rozwiązania z zakresu zielonej energii, zwiedzanie farmy wiatrowej w Korytnicy i elektrowni wodnej na Liwcu w Zawiszynie).

Nie zabrakło również czasu na integrację i poznawanie lokalnych zasobów przyrodniczych i kulturowych, m.in. poprzez spływ kajakowy po Liwcu czy wycieczki piesze po okolicy.

Realizacja projektu przyczyniła się do budowy i wzmocnienia kapitału społecznego. Działania doprowadziły do ukształtowania młodych liderów działających w małych lokalnych społecznościach. Wymiernym rezultatem projektu są miejsca, które powstały dzięki pracy i zaangażowaniu młodzieży. Powstałe małe infrastruktury służą społeczności lokalnej i są użytkowane bezpłatnie. Po stronie LGD „Bądźmy Razem” powstał plac rehabilitacyjny przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Miedznie. Jest to plac, z którego korzystają osoby niepełnosprawne, zamieszkujące ŚDS. Młodzi współpracując ze sobą i gospodarzami miejsca oczyścili teren, odpowiednio go przygotowali i pokryli sztuczną trawą. Podczas obozu na obszarze LGD „Tygiel Doliny Bugu” młodzi stworzyli meble z europalet oraz dokonali nasadzenia roślin w formie czterech ogrodów nawiązujących do pór roku przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Nowych Litewnikach (gm. Sarnaki).

Razem, lepiej, ciekawiej

Trzydzieści dwie opowieści o wspólnocie

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie | Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi | Opierając się na środki Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 i za treść odpowiada Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Warszawie

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich

Natomiast na Litwie zadaniem młodych była pomoc w tworzeniu w budynku dawnego przedszkola, miejsca wsparcia dla rodzin przeżywających kryzys. Młodzież oczyściła budynek z gruzu, uporządkowała teren wokół i zbudowała miejsce piknikowe oraz altanę. Pozytywne rezultaty zauważyła też młodzież biorąca udział w projekcie. Młodzi dostrzegli, że projekt pomógł im nauczyć się samodzielności i kreatywności w podejmowaniu nowych działań. Nauczyli się także współpracy i kontaktu z innymi ludźmi. Dużą satysfakcję dały im końcowe efekty prac, które wykonali podczas każdego obozu. Działania w projekcie opierały się na wykorzystaniu otaczających zasobów lokalnych, szczególnie kulturowych, społecznych, historycznych oraz przyrodniczych do aktywizacji mieszkańców małych miejscowości, w tym zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Wchodziły w to działania oparte na partnerstwie instytucji i osób. Młodzi ludzie korzystając z dostępnych zasobów tworzyli nowe miejsca – małe infrastruktury, które są wykorzystywane obecnie w sposób szczególnie przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, m.in. niepełnosprawne czy też rodziny przeżywające kryzys. Na zakończenie projektu został wydany folder „Młodzi Liderzy szansą rozwoju społeczności lokalnej”. Poza informacjami o projekcie dotyczącymi jego koncepcji, przebiegu i rezultatów, można w nim znaleźć rozdziały poświęcone stronie technicznej

organizacji podobnych obozów dla młodzieży. Nasze doświadczenia spisane w tej publikacji mogą być wykorzystane przez innych i pomóc im w organizacji takiego przedsięwzięcia. Folder dostępny jest pod linkiem: <http://www.lgdbadzmyrazem.pl/wydawnictwa/>.

Warto również skorzystać z Poradnika Metoda na młodego lidera - Jak wykreować Młodych Lokalnych Liderów do pracy w społecznościach z wykorzystaniem metody Organizowania Społeczności Lokalnej, który dostępny jest pod linkiem:

<http://www.lgdbadzmyrazem.pl/metoda-na-młodego-lidera-katalog-projektu-młodzi-lokalni-liderzy-ml/#more-4287>

ISSN 1851-5321
EN

European Network for Rural Development

EU RURAL REVIEW
No 29

LEADER ACHIEVEMENTS

PRE-PUBLICATION EDITION

Funded by the European Commission

<https://enrd.ec.europa.eu>

Michał Adamczyk

Beneficjent Lokalnej Grupy Działania - Przyjazne Mazowsze

województwo mazowieckie, powiat płoński, gmina Raciąż

e-mail: adamczyknet@wp.pl

www.wycieczki-edukacyjne.pl

Tytuł projektu:

„Przyroda edukuje – niesamowity mikro i makro świat w zasięgu ręki!”

Projekt edukacyjno-przyrodniczy na terenie Gospodarstwa Agroturystycznego Sielanka - Raciąż składał się z dwóch części: terenowej - ścieżka przyrodnicza oraz stacjonarnej - zajęcia w sali. W ramach projektu powstała ścieżka przyrodnicza z 26 tablicami dydaktycznymi pt. Przyroda To Przygoda. Projekt jest skierowany do ludności z okolicznych wsi; głównie dzieci i młodzieży. Część pierwsza to tablice edukacyjne obejmujące tematy z fauny i flory: ssaki leśne, ptaki, ryby, drzewa oraz najważniejsze informacje z ekologii. W wydzielonych miejscach umieszczone są modele ptaków, które można rozpoznawać za pomocą urządzeń optycznych, lornetek lub lunet. Zaś mniejsze organizmy takie jak owady, dzieci i młodzież mogą poznawać za pomocą dostępnych lup.

Część zajęć odbywała się i w ramach kontynuacji odbywa się na naszej przyrodniczej ścieżce edukacyjnej, wśród bardzo ciekawych, dużych tablic. Dzieci mają możliwość bezpośredniego kontaktu z przyrodą i sprawdzaniu wiadomości o niej na tablicach.

To fantastyczne zajęcia przyrodnicze dla dzieci i młodzieży w formie konkursów, quizów i zabaw integracyjnych m.in. rozpoznawanie gatunków ptaków za pomocą lornetek (realistyczne modele rozmieszczone na drzewach), nauka tropów zwierząt, odróżnianie gatunków drzew i krzewów.

„Przewodnikiem po szlaku jestem ja, zaś osobą wspomagającą moją pracę jest mój tata - Mikołaj Adamczyk”.

Długość ścieżki edukacyjno-przyrodniczej to ok. 1000 m. Czas prezentacji to ok. 2 - 3 godziny. Część druga tzw. stacjonarna jest przeprowadzana w przystosowanym do tego celów pomieszczeniu w budynku gospodarstwa. Dzięki profesjonalnemu zestawowi nagłośniającemu z odtwarzaczem DVD, dzieci i młodzież mogą obejrzeć filmy przyrodnicze oraz zdjęcia z okolicy, poznać śpiewy okolicznych ptaków z przygotowanej ścieżki dźwiękowej. Zestaw mikroskopów z akcesoriami przybliży osobom zainteresowanym mikro świat, który wyświetlany jest przez rzutnik również w technologii trójwymiarowej. To wyposażenie świetnie spisuje się podczas warsztatów przyrodniczych, dzięki niemu możemy zaoferować szeroką gamę aktywności: od obserwacji mikroświata, poprzez poznawanie śladów zwierząt, naukę gatunków rodzimego ptactwa do poznawania ich dźwięków.

Jednorazowo obie ścieżki mogą łącznie przyjąć grupę ok. 50 osób. Prowadzona jest księga gości. Dzięki realizacji projektu poznajemy przyrodę w przyjazny, aktywny i nowoczesny, innowacyjny sposób. Z wyposażenia i ścieżek edukacyjnych korzystają wycieczki szkolne, przedszkolne, zielone szkoły, które zapraszamy do naszego gospodarstwa, zarówno z gminy, powiatu jak również innych miejscowości Mazowsza. Bazujemy na lokalnych zasobach, walorach Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego Półka-Raciąż. Występują tu liczne gatunki ssaków, gadów i płazów, teren wyróżnia się także bogactwem awifauny, stwierdzono tu 100 gatunków ptaków. Gniazdują tu 4 gatunki zagrożone wyginięciem, umieszczone w Polskiej Czerwonej Księdze: bąk, zielonka, podróżniczek, wodniczka. Liczebność, skład gatunkowy ptactwa oraz malowniczy krajobraz wyróżniają teren na

tle całego województwa mazowieckiego. Wśród okolicznych mieszkańców i miłośników przyrody bywa on nazywany Małą Biebrzą. Przede wszystkim łączymy wiedzę z praktyką dzięki wykorzystaniu ścieżki edukacyjnej, profesjonalnego sprzętu, lokalnych zasobów parku przyrodniczego, doświadczenia i pasji osób prowadzących warsztaty ale także aktywności samych uczestników. Dzięki kontynuacji projektu i innowacyjnym, ciekawym rozwiązaniom, nasza oferta jest prezentowana podczas wizyt studyjnych jako tzw. dobra praktyka i budzi wciąż duże zainteresowanie ze strony uczestników. Dobra praktyka to właśnie stwarzanie uczestnikom sprzyjających warunków do aktywności, twórczej atmosfery, odpowiednich narzędzi edukacyjnych i różnych form aktywności, do tego stawianie na rezultaty, pokazywanie efektów, promocja przedsięwzięcia.

Przede wszystkim łączymy wiedzę z praktyką dzięki wykorzystaniu ścieżki edukacyjnej, profesjonalnego sprzętu, lokalnych zasobów parku przyrodniczego, doświadczenia i pasji osób prowadzących warsztaty ale także aktywności samych uczestników.

Lokalna Grupa Działania Zalew Zegrzyński

ul. gen. Wł. Sikorskiego 11 lok. 413, 05-111 Legionowo

tel. (22) 76 40 203

województwo mazowieckie, powiat legionowski, gmina Legionowo

e-mail: biuro@lgdzz.pl www.lgdzz.pl

Tytuł projektu:

Korzenie – rozwój lokalny oparty na dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym

Międzynarodowy Projekt Współpracy pt. „Korzenie – rozwój lokalny oparty na dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym” miał na celu:

- promocję lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego w każdej uczestniczącej społeczności,
- podniesienie poziomu świadomości uczestniczących społeczności lokalnych i aktywizację organizacji społecznych działających na tych obszarach,
- wzajemne uczenie się z doświadczeń Partnerów w zakresie wykorzystania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego dla rozwoju lokalnego,
- promocję rozwoju przedsiębiorczości opartej o lokalne zasoby kulturowe i przyrodnicze każdego obszaru,
- rozpropagowanie osiągnięć projektu i promocję uczestniczących społeczności w Europie.

Partnerami projektu byli: LGD Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego (Polska, woj. mazowieckie) LGD Aktywni Razem (Polska, woj. mazowieckie), LGD Pohjoisimman Lapin Leader (Finlandia). Całość projektu skierowana była na działania włączające młodzież.

Działania projektu obejmowały:

- organizację 2 międzynarodowych obozów dla młodzieży, dotyczących promocji dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, jeden w Finlandii, a drugi w Polsce,
- stworzenie multimedialnej, internetowej bazy obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego dla obszaru każdej LGD,

- opracowanie przez uczestników obozów i przeprowadzenie kampanii społecznej na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego obszaru (konkretnych obiektów) i ich wykorzystania dla rozwoju obszaru, w tym:
 - ✓ przygotowanie informacji do multimedialnej, internetowej bazy obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego dla obszaru każdej LGD,
 - ✓ opracowanie, wydanie i dystrybucję publikacji prezentującej lokalnym społecznościom w Europie dobre praktyki w zakresie wykorzystania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego dla rozwoju lokalnego (po polsku i angielsku).

Ponadto został wydany folder na temat wykorzystania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego dla rozwoju lokalnego, artykuły prasowe oraz wyemitowana została audycja w telewizji regionalnej TVP Warszawa.

Do włączenia młodzieży wykorzystano zasoby kulturowe i przyrodnicze. Młodzież opracowywała informacje do internetowej bazy obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, a tym samym miała okazję poszerzyć swoją wiedzę z zakresu dziedzictwa lokalnego swoich „małych ojczyzn” oraz obszarów pozostałych partnerów projektu. Dzięki zrealizowanym działaniom uczestnicząca w projekcie młodzież pozyskała wiedzę o sposobach promocji swoich obszarów, ale także łatwiej dostrzega znaczenie dziedzictwa obszaru dla osób z nim niezwiązanych.

Projekt KORZENIE miał charakter innowacyjny na obszarach zaangażowanych LGD. W odniesieniu do tematu projektu, jakim był rozwój lokalny oparty na dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym, na obszarach partnerów realizowane dotychczas były działania cząstkowe polegające bądź na promocji walorów przyrodniczych i kulturowych tych obszarów (szkolenia, albumy, wystawy itp.), bądź na rozwijaniu usług turystycznych wykorzystujących te walory w sposób ekstensywny (np. zakup sprzętu pływającego dla ośrodków pobytowych). Brakowało zaś działań wiążących oba te aspekty rozwoju lokalnego w sposób pogłębiony, wiążący się z waloryzacją obiektów kulturowych i przyrodniczych. Projekt kładł nacisk na tę waloryzację poprzez stworzenie multimedialnej internetowej bazy obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego na obszarze każdego LGD oraz sięgnięcie do doświadczeń zagranicznych w tym zakresie. Baza ta została wykorzystana do rozwoju produktów turystycznych i promocji turystycznej obszarów LGD. Nowatorskim elementem na obszarze LGD było też opracowanie w partnerstwie międzynarodowym kampanii społecznej na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego obszaru (konkretnych obiektów) i ich wykorzystania dla rozwoju obszaru oraz realizacja tej kampanii przez uczestników obozów. Oznacza to przejście od biernego uczestnictwa młodych mieszkańców w szkoleniach do aktywnej promocji opartej o walory kulturowe i przyrodnicze rozwiązań dla rozwoju lokalnego. Jej adresatem były władze lokalne i społeczności lokalne

obszarów LGD.

Efektami projektu było:

- pozyskana przez lokalne, w przeważającej części wiejskie społeczności nowa wiedza na temat własnych zasobów,
- zwiększona świadomość każdej społeczności, dotycząca przyrodniczego i kulturowego dziedzictwa i ich wartości dla lokalnego rozwoju społeczno-ekonomicznego,
- nowe pomysły związane z wykorzystaniem przyrodniczego i kulturowego dziedzictwa,
- stworzone międzynarodowe sieci, partnerstwa i związane przyjaźnie,
- opracowane i rozpropagowane w innych europejskich społecznościach dobre praktyki w zakresie wykorzystania przyrodniczego i kulturowego dziedzictwa dla lokalnego rozwoju.

Dobłą praktyką w projekcie było angażowanie młodzieży, stwarzanie sprzyjających warunków, atrakcyjnych form i inspirującej atmosfery do współpracy w celu identyfikacji zasobów lokalnych, opracowania materiału promującego obszary partnerów projektu oraz realizacji kampanii na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Stowarzyszenie „Pluton strzelecki w Żaluskach”
Beneficjent Lokalnej Grupy Działania - Przyjazne Mazowsze
 Cieciorki 1 F, 09-100 Płońsk
 województwo mazowieckie, powiat płoński, gmina Płońsk

Tytuł projektu:

Aktywizacja społeczności lokalnej, rozwój oferty turystycznej oraz promowanie obszaru LGD poprzez działania szkoleniowe na rzecz wzmocnienia kapitału społecznego w zakresie proobronności oraz postaw społecznych i obywatelskich

Projekt polegał na realizacji serii szkoleń o charakterze proobronnym i wychowawczym oraz wzmocniających postawy obywatelskie uczestników szkolenia i włączał młodzież do 26 roku życia. Cykl szkoleń obejmował zajęcia z musztry, taktyki zielonej (działania w terenie niezabudowanym) oraz czarnej (działania w terenie zurbanizowanym) i czerwonej (ratownictwo medyczne pola walki), cywilnej pierwszej pomocy, strzelectwa, a także lekcje z zakresu historii i wychowania obywatelskiego. Wszystkie te zajęcia oparte były o aktywność fizyczną ze strony uczestników. Szkolenie włączało młodzież szkolną pragnącą rozwijać swoje pasje lub planującą podjąć późniejszą pracę w formacjach mundurowych. W ramach projektu prowadzone były też zajęcia z budowy broni, a także strzelectwa z broni palnej na profesjonalnej strzelnicy. Wszystkie powyższe

działania przeprowadzono chronologicznie, według założonego cyklu szkoleniowego odpowiednio przygotowującego jego uczestników do dalszych etapów szkolenia. Zajęcia z zakresu strzelectwa są uwieńczeniem szkolenia, w związku z tym te wymagają odpowiedniego przygotowania jego uczestników zarówno pod względem psychicznym jak i fizycznym. Zajęcia terenowe przeplatanano z wykładami i pogadankami historycznymi.

W rezultacie uczestniczenia w projekcie nie tylko poprawiła się kondycja fizyczna uczestników, ale także zyskali oni nowe pasje i nabyli umiejętności, które później pomogą w aplikowaniu do służb mundurowych. Cykl szkoleń obejmował różnorodne formy, by zapewnić atrakcyjność możliwie najszerszej grupie młodzieży. Młodych ludzi nie byłoby stać na tego typu aktywności z uwagi na ich koszty oraz trudną dostępność, gdyż szkolenia tego typu dostępne są dla żołnierzy.

Szkolenia realizowano przy wykorzystaniu nowoczesnego sprzętu i wyposażenia oraz wysoko wyspecjalizowanych podmiotów. Współpracowaliśmy z Ośrodkiem Szkoleń Strzeleckich „Rybieńiec” oraz firmą GROM Academy, prowadzoną przez byłego operatora sił specjalnych Grom - Tomasza Laskowskiego. Projekt wpisuje się w cele LGD - Przyjazne Mazowsze zapisane w Lokalnej Strategii Rozwoju: „Pobudzenie aktywności i odpowiedzialności społecznej mieszkańców”, „Promocja wspólnej marki lokalnej”, i „Budowa zintegrowanej oferty turystycznej”. Promocja wspólnej marki lokalnej odbyła się poprzez promowanie obszaru LGD w działalności Stowarzyszenia, tym bardziej, że działalność ta niewątpliwie sama staje się atrakcją turystyczną regionu i wpisuje się na stałe w charakter obszaru LGD.

Stowarzyszenie w swojej działalności wykorzystało wiele atrakcji regionu, w szczególności pozostałości po historycznych konfliktach zbrojnych, tworząc tym samym ścieżki edukacyjne. Przewidujemy, że wytworzy się rodzaj turystyki lokalnej w zakresie działalności naszego Stowarzyszenia, gdyż wielu członków lokalnej społeczności spoza obszaru LGD będzie odwiedzać teren działania Stowarzyszenia w celu współuczestniczenia w organizowanych wydarzeniach. Projekt wykorzystywał ponadto lokalne obiekty tj. strzelnice i szkoły na terenie powiatu płońskiego. Młodzież, która uczestniczyła w projekcie po dziś dzień aktywnie uczestniczy w działalności stowarzyszenia, a do naszej grupy chętnie dołączają nowe osoby. Stowarzyszenie nawiązuje kontakty również z podobnymi organizacjami spoza obszaru LGD, w tym z Małopolski i Lubelszczyzny.

Projekt w sposób innowacyjny realizował zadania z zakresu rozwoju oferty turystycznej oraz aktywizacji spo-

łeczności lokalnej. Wykorzystywał do tego niestosowane dotychczas metody szkolenia wojskowego „dla każdego” bez konieczności ponoszenia jakichkolwiek kosztów finansowych ze strony uczestników projektu. Szkolenie to prowadzone było z wykorzystaniem sprzętu oraz metod szkolenia dostępnego dotychczas jedynie dla wojska. Dobrą praktyką w projekcie jest zapewnienie młodzieży atrakcyjnej i unikatowej formy cyklicznych szkoleń, połączenie aktywności fizycznej, zajęć praktycznych w terenie z pogadankami i wykładami z zakresu historii, obronności i postaw obywatelskich.

Kategoria III

Działania włączające seniorów powyżej 60 roku życia

**Regionalne Stowarzyszenie Twórców Kultury
i Dziedzictwa Narodowego w Raciążu**
Beneficjent Lokalnej Grupy Działania - Przyjazne Mazowsze
województwo mazowieckie, powiat płoński, gmina Raciąż
e-mail: dkantorowska52@gmail.com

1
miejsce

Tytuł projektu:

Rozwój aktywności społecznej poprzez włączenie kulturalne różnych grup wiekowych i społecznych.

Założeniem projektu grantowego naszego stowarzyszenia była aktywizacja lokalnej społeczności a przede wszystkim wyciągnięcie młodego pokolenia (dzieci i młodzieży) sprzed komputerów oraz zachęcenie seniorów do wyjścia z domu i aktywnego działania. Istotna dla nas była współpraca różnych grup wiekowych oraz wymiana pomiędzy nimi wiedzy i doświadczeń. Zależało nam szczególnie na zwiększeniu aktywności tych członków naszej społeczności, którzy narażeni są na wykluczenie społeczne. Do realizacji zaplanowanych działań zaangażowaliśmy grupy defaworyzowane uwzględnione w Lokalnej Strategii Rozwoju LGD-Przyjazne Mazowsze takie jak: osoby długotrwale bezrobotne, bezrobotne po 50 roku życia, młodzież i seniorzy, a także partnerów projektu: Miejskie Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji im. Ryszarda Kaczorowskiego w Raciążu, Gmina Miasto Raciąż, Przedszkole Miejskie w Raciążu, Stowarzyszenie Seniorów, Emerytów i Rencistów, Szkoła Podstawowa im. Stanisława Konarskiego w Raciążu. Projekt miał charakter otwarty, do jego udziału zaprosiliśmy i włączyliśmy również mieszkańców z obszaru LGD-PM, Stowarzyszenie Twórców Ludowych z Łowicza (woj. łódzkie), Fundację Zaczyn z Drobina (pow. płoński), a także KGW.

Zakładany cel osiągnęliśmy poprzez organizację cyklu warsztatów rękodzielniczych dla dzieci i seniorów, wydanie publikacji pn. „Księga pamięci Wspomnienia

i wywiady mieszkańców Raciąża” oraz folderu dot. działalności stowarzyszenia i realizowanych warsztatów pn. „Dwa lata minęły...” Efektem realizowanych działań było zwiększenie aktywności 1650 osób, co zostało osiągnięte poprzez organizację 9 warsztatów rękodzielniczych, wykorzystanie zakupionego sprzętu, wydanie 200 publikacji ze wspomnieniami mieszkańców pozyskanych w ramach cyklu spotkań „Pytaj, jeśli możesz i masz kogo”, wydanie 300 publikacji zawierających materiały dotyczące działalności stowarzyszenia oraz informację o przeprowadzonych warsztatach w 2019 roku.

Warsztaty umożliwiły rozwój pasji i zainteresowań lokalnej społeczności. Podczas ich prowadzenia wykrystalizowały sprawdzone metody i rozwiązania od zaangażowanych w projekt organizacji. Warsztaty rękodzielnicze obejmowały takie dziedziny jak: teatr, pudełka jak dawniej, decoupage, sznurek na butelkach i wiele innych. Poprzez ich organizację zachęciliśmy lokalną społeczność, a w szczególności dzieci i młodzież, osoby bezrobotne oraz seniorów po 60 roku życia do podejmowania działań, wyjścia z domu oraz wspólnego działania. Dodatkowo została wydana publikacja zawierająca wspomnienia seniorów i najstarszych mieszkańców naszego miasta i okolic zebranych podczas cyklu spotkań „Pytaj jeśli możesz i masz kogo”, których zadaniem było

przede wszystkim promowanie i upowszechnianie tradycji naszych ojców. Wydanie publikacji zawierającej materiały z przeprowadzonych warsztatów miało na celu ukazanie, jak ważna jest integracja lokalnego społeczeństwa - działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym w lokalnym społeczeństwie, krzewienie kultury i przekazywanie jej najmłodszym mieszkańcom (przedszkolakom oraz uczniom klas I-III) na terenie miasta i gminy Raciąż. Dodatkowo poprzez realizację zadania stworzyliśmy warunki do wymiany wiedzy i doświadczeń między pokoleniami oraz podtrzymywania i upowszechniania tradycji w mieście i gminie. Działania te przede wszystkim zachęciły do aktywności i podejmowania wspólnych zadań, ponieważ w dobie mass mediów mieszkańcy naszego obszaru coraz rzadziej nastawieni są na rozwój pasji i zainteresowań. Założeniem projektu, który został zrealizowany było wyciągnięcie młodych ludzi sprzed komputerów i zaoferowanie im innej formy spędzania czasu wolnego.

Przedsięwzięcie to zaszczepiło w nich ducha kultury i dziedzictwa naszych ojców, ułatwiło także zwiększenie aktywności ludzi starszych i seniorów po 60 roku życia. Podejmowane działania ukazały ludziom starszym, młodzieży i bezrobotnym jak ogromną rolę odgrywają w lokalnym społeczeństwie oraz jak ważna jest ich aktywność i współdziałanie z innymi grupami. Ich zadaniem a także sposobem na zwiększenie aktywności stało się właśnie krzewienie przez nich kultury oraz promowanie i upowszechnianie tradycji wśród przedstawicieli młodszego pokolenia.

Warsztaty z robienia szkatulek ze sznurka czy kwiatów z krepiny i bibuły zostały na stałe wcielone do prowadzonych przez nas aktywności. „Robimy je w razie potrzeby, np. w przedszkolu, na Dzień Babci i Dziadka, Dzień Mamy. Przy współpracy ze szkołą podstawową - klasy 1-3, zapraszamy na warsztaty dzieci z klas młodszych. Wiedzą, że z okazji świąt okolicznościowych jak i Świąt Bożego Narodzenia czy Wielkanocy mogą do nas przyjść i poprowadzimy z nimi warsztaty”.

W ramach projektu została wydana książka pt.: „Księga Pamięci. Wspomnienia i wywiady mieszkańców Raciąży”. W spotkaniach przy jej opracowaniu brały udział wszystkie grupy wiekowe dzieci, dorośli, a największe zainteresowanie było wśród seniorów i osób niepracujących. Powyższe działania spowodowały, że oprócz aktywizacji seniorów, część młodzieży odeszła od komputerów i zaczęła z nami współpracę. Kilkanaścioro dzieci i młodzieży zaangażowało się do pracy nad spektaklem „Strach”. Scenariusz spektaklu napisała i wyreżyserowała jedna z uczennic szkoły średniej z Raciąży. Spektakl został wystawiony na podsumowanie projektu i promocji książki „Księga Pamięci”.

Folder pt. „Dwa lata minęły” rozpropagował nasze działania na tyle, że nasze aktywności budzą coraz większe zainteresowanie, nie tylko warsztaty (dołączają do nas KGW z terenu Gminy Raciąż) ale również wspomnienia z dawnych lat jak i opowieści „dziwnej treści” o obyczajach, strachach, przepowiedniach. I tak postanowiliśmy (przy współpracy KGW i wielu osób z terenu gminy), zbierać materiały do wydania księgi pamięci cz. II wywiady, wspomnienia i opowieści mieszkańców z terenu Gminy Raciąż. Nasze działania spowodowały, że mamy grupę docelową od dzieci do seniorów, a innowacyjność polega na tym, że jeździmy na zebrania KGW do różnych miejscowości, ludzie z terenu odwiedzają nas, wymieniamy się pomysłami i razem część pomysłów wcielamy w życie, np. organizujemy lub bierzemy udział w różnych konkursach, obecnie jest to konkurs kulinarny.

Innowacyjność zrealizowanego przez nas projektu polegała na tym, że jeżeli grupa ludzi zainteresowanych, nie mogła do nas dotrzeć, my docieraliśmy do nich: KGW, Sołectwa, szkoły na terenie Gminy Raciąż, dojazdy do osób na wywiady „Pytaj jeśli jeszcze możesz i masz kogo” (we współpracy z Biblioteką Publiczną w Raciążu). Ponadto w projekcie wykorzystaliśmy lokalne zasoby tj. wiedzę i doświadczenie mieszkańców, lokalne dziedzictwo historyczne i kulturowe. Wykorzystaliśmy również innowacyjne metody włączania grup defaworyzowanych poprzez ich angażowanie do realizacji zadań zaplanowanych w projekcie.

Nasze Stowarzyszenie dzięki realizacji projektu zdobyło nowe doświadczenia. Obecnie w ramach realizowanego projektu „Cudze chwalicie, swego nie znacie - podtrzymywanie i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego i historycznego Miasta i Gminy Raciąż” - zadanie dofinansowane ze środków z budżetu Województwa Mazowieckiego” ma do zaoferowania warsztaty z tkania na krośnie, przędzenie na kołowrotku, haft płaski typu łowickiego, haft krzyżykowy, szycie na maszynie, tworzenie arcydzieł z bibuły, krepiny, robienie na drutach i na szydełku (obrusy, serwety, bieźniki). Warsztaty rozpoczęły się 29.06.2021 roku i będą trwały do 15.11.2021 roku.

Poprzez nasze działania zachowujemy tradycję pokoleń, przekazujemy młodszemu pokoleniu nasze dziedzictwo lokalne i narodowe. Budujemy współpracę lokalną i ponadlokalną, w nasze działania włączamy i angażujemy grupy zagrożone wykluczeniem społecznym. Dobrą praktyką w projekcie są metody angażowania uczestników, przede wszystkim na etapie robienia wywiadów do

Księgi Pamięci. Włączyliśmy całą lokalną społeczność, wykorzystaliśmy kontakty osobiste, rodzinne, odwiedzaliśmy urzędy, sklepy, parafie, szkoły, przedszkola, znajomych, zaangażowaliśmy władze lokalne. Wywiady były zamieszczane w prasie lokalnej oraz w specjalnych zeszytach. Akcja ta poruszyła wszystkich na tyle, że trwa dalej, zbieramy materiały do drugiej części Księgi Pamięci.

Stowarzyszenie Kreatywnych Kobiet „Na obcasach” w Jońcu
Beneficjent Lokalnej Grupy Działania - Przyjazne Mazowsze
 województwo mazowieckie, powiat płoński, gmina Joniec
 e-mail: mae2@tlen.pl

2
miejsce

Tytuł projektu:

„Ocalić od zapomnienia" czyli przywracamy czasy świetności budynku wiejskiego w Soboklęszczu poprzez zwiększenie aktywizacji i integracji społeczności lokalnej

W ramach projektu zorganizowaliśmy cykliczne warsztaty na temat metod poszukiwania pracy, psychologiczne, spotkania integracyjne adresowane do różnych grup wiekowych, przede wszystkim do seniorów ale także bezrobotnych kobiet, rodziców i dziadków z naszej gminy.

Wiele kobiet z terenu naszej gminy wypadło z rynku pracy, ponieważ poświęciły się rodzinie i chcąc ułatwić im powrót do życia zawodowego zorganizowaliśmy im spotkanie z doradcą zawodowym, który przeprowadził warsztaty pt. „Co zrobić z luką w CV, czyli jak wrócić na rynek pracy”. Kobiety bywają ograniczone swoimi kompleksami i boją się „walczyć o sukces”, a szczególnie te 50+, które najczęściej sytuacja życiowa zmusiła do szukania pracy lub po opuszczeniu przez dzieci rodzinnych domów w końcu chcą i mogą podjąć pracę zawodową. W naszej gminie nie ma wielkich zakładów pracy, problemem również jest komunikacja z większymi miastami, jeżeli ktoś nie posiada własnego auta - dlatego też doradca wytłumaczyła w jaki sposób szukać pracy, ale również w jaki sposób można się do niej dostać (autobusy pracownicze, dojazdy większej ilości osób jednym autem, grupy i fora internetowe itp.). Paniom poszukującym pracy pokazano także, jak dzięki dobrze dobranemu makijażowi (do karnacji, wieku, pory dnia) mogą nabrać jeszcze większej pewności siebie i zrobić lepsze wrażenie na pracodawcy, a Panom zwrócono uwagę na schludny wygląd (strój, fryzura, zarost, paznokcie).

W dzisiejszych czasach rodzice bardzo są zapracowani

i mało uwagi poświęcają swoim dzieciom, które wpatrzone w ekrany swoich komputerów mają zachwiane poczucie swojej wartości. Dlatego też w ramach projektu przeprowadziliśmy warsztaty z psychologiem pt. „Budowanie u dziecka pozytywnego obrazu samego siebie” - warsztaty miały na celu uświadomienie rodzicom i dziadkom, którzy na wsiach często opiekują się dziećmi podczas gdy rodzice są w pracy, czynników ułatwiających i utrudniających budowanie poczucia własnej wartości dziecka w procesie wychowania. Szczególnie w okresie letnim dzieci i młodzież poszukują nowych wrażeń, które stanowią dla nich zagrożenie. Chcąc ustrzec ich przed nieodpowiedzialnymi zachowaniami zorganizowaliśmy warsztaty pt.: „Nie dopalaj się, bo się spalisz - co to są narkotyki, dopalacze i jakie szkody wyrządzają”.

Pierwsza część warsztatów była przeznaczona dla rodziców i dziadków - żeby mieli świadomość jakie niebezpieczeństwa: narkotyki, dopalacze i inne używki czyhają na ich dzieci i wnuków.

Seniorzy aktywnie brali udział w szkoleniu, mieli dużo pytań - ponieważ jak większość stwierdziła „za ich czasów” nie było takiej dostępności i popularności tego rodzaju „wspomagaczy”.

Nawiązując do historii budynku starej remizy strażackiej w Soboklęszczu, w której w latach jej świetności co sobota odbywały się „zabawy”, w sierpniu 2019 r. zaprosiliśmy emerytów z lokalnych kół, stowarzyszeń i nie tylko w lata siedemdziesiąte ubiegłego wieku na potańcówkę pt. „Gdzie się podziały tamte prywatki”. Pomysł powstał ze względu na brak jakichkolwiek rozrywek w naszej gminie dla seniorów, którzy większość czasu spędzają w czterech ścianach.

Wszystkie powyższe działania odbyły się w wyremontowanej świetlicy wiejskiej, która powróciła do swoich lat świetności i stała się na nowo miejscem integracji dla wszystkich pokoleń.

Innowacja w sferze społecznej polegała na kreowaniu, wdrażaniu i upowszechnianiu działań, w których uczestniczą różne grupy społeczne i zawodowe (młodzież, kobiety, seniorzy). Skutecznie zaangażowaliśmy w projekt grupy defaworyzowane (kobiety, seniorów oraz osoby 50+ z terenu naszej gminy powracające na rynek pracy). Innowacyjność w naszym projekcie polegała również na wykorzystaniu zasobów materialnych (budynek remizy), ludzkich (członkinie stowarzyszenia - które również są seniorkami, specjaliści) oraz zaangażowaniu partnerów reprezentujących różne sektory

gospodarki w celu rozwiązywania istotnych dla naszej społeczności problemów. Nikogo do udziału nie trzeba było namawiać, wystarczyły posty informacyjne na Facebooku (a następnie fotorelacja z warsztatów), plakaty oraz informacja przekazana w lokalnych sklepach, w naszym stowarzyszeniu jest kilka sołtysiek - więc wieści rozchodziły się błyskawicznie.

Najważniejszą korzyścią z realizacji projektu jest integracja mieszkańców podczas warsztatów i spotkań, co zaskutkowało nawiązaniem nowych znajomości, a nawet przyjaźni. Nie mniej ważne było zdobycie nowej wiedzy i umiejętności przez uczestników. Głównym rezultatem - w dobie Internetu, cyfryzacji, smartfonów - było cykliczne wyciąganie mieszkańców naszej gminy z domów, aby na chwilę oderwali się od prozy życia codziennego i mogli dojrzeć w szerszej perspektywie, co w życiu jest naprawdę ważne: szczęśliwe dzieci bez uzależnień, rozmawiające na wszystkie tematy z rodzicami i dziadkami; rodzina i przyjaciele, na których zawsze można liczyć i dobra międzypokoleniowa zabawa.

Warsztaty cieszyły się dużym powodzeniem, dlatego też istnieje możliwość kontynuacji projektu - przecież jeszcze tyle ciekawych tematów międzypokoleniowych jest do poruszenia, rozmów do przeprowadzenia, zabaw do zorganizowania - niestety w dużej mierze pandemia pokrzyżowała wiele planów - ale każdy z wiarą patrzy w przyszłość. Tematyka warsztatów była uniwersalna i po dostosowaniu jej do własnych potrzeb, oczekiwań i możliwości podobne warsztaty można byłoby przeprowadzić w każdym zakątku Polski.

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Sochocinie
Beneficjent Lokalnej Grupy Działania - Przyjazne Mazowsze
 województwo mazowieckie, powiat płoński, gmina Sochocin
 e-mail: g.o.k.sochocin@o2.pl

Tytuł projektu:

„Muzyka łączy pokolenia i łagodzi obyczaje”

Celem operacji było:

- wzbogacenie oferty kulturalnej przez GOK,
- rozwijanie aktywności społeczności lokalnej, w tym przede wszystkim młodzieży i seniorów,
- promocja Orkiestry Dętej Sochocin,
- podniesienie poziomu muzycznego i technicznego uczestników projektu poprzez przeprowadzenie otwartych warsztatów muzycznych, aranżacje utworów muzycznych, nagranie i wydanie dwóch płyt CD pt. „15 lat Orkiestry Dętej Sochocin” i „W Świątecznym Nastroju” oraz organizację 8 koncertów dla społeczności promujących nagrany materiał muzyczny.

Orkiestra Dęta Sochocin istnieje od maja 1997 r. W 2012 r. obchodziła 15-lecie istnienia. Jej członkami są przede wszystkim dzieci, młodzież i seniorzy. Dzięki realizacji projektu przybyli nowi członkowie a koncerty orkiestry wzbudziły duże zainteresowanie. W swoim programie koncertowym orkiestra wykonywała utwory o charakterze rozrywkowym, patriotycznym, ludowym oraz kolędy. Prezentowanie tych utworów przyczyniło się do propagowania muzycznego dziedzictwa kulturowego w naszej małej ojczyźnie.

Działalność koncertowa i wydanie dwóch płyt wpłynęło na zainteresowanie tego rodzaju muzyką osób młodych i seniorów, którzy wstępując w szeregi orkiestry mieli okazję do spotkań, uczestniczyli w próbach, spędzali aktywnie czas oraz poszerzyli swoją edukację muzyczną. Najmłodszy uczestnik projektu miał 8 lat a najstarszy 72 lata. W roku 2012 w trakcie realizacji projektu orkiestra zagrała koncerty podczas wydarzeń i uroczystości organizowanych przez GOK w Sochocinie, uświetniała także uroczystości patriotyczne i kościelne. Były to między innymi: koncert podczas WOŚP, Dnia Kobiet, Koncert Kolęd i Pastorałek, udział orkiestry w świątach Wielkiej Nocy w kościele parafialnym w Sochocinie, koncert pt. „Muzyka łączy pokolenia” dla młodzieży szkolnej w Sochocinie, dla Szkoły Podstawowej w Kołozębnie, w Szkole Podstawowej w Smardzewie, z okazji uchwalenia Konstytucji 3 Maja, udział w św. Bożego Ciała, koncert podczas VI Dni Sochocina.

W ramach projektu wydano dwie płyty: „15 lat Orkiestry Dętej Sochocin”, na której znalazły się utwory rozrywkowe, ludowe i muzyki popularnej oraz „W Świątecznym Nastroju” z kolędami i pastorałkami polskimi. W projekcie wzięło udział 30 muzyków.

Za aranżację utworów oraz przygotowanie orkiestry do nagrań odpowiedzialny był Andrzej Świercz – muzyk, kapelmistrz orkiestry, wieloletni nauczyciel PSM w Płońsku.

W sumie podczas 8 otwartych koncertów w wykonaniu orkiestry, uczestniczyło około 3 tys. słuchaczy. Projekt stworzył warunki do aktywnego i twórczego spędzania czasu wolnego młodych ludzi i seniorów mieszkających na obszarach wiejskich, mających ograniczone możliwości kontaktów, współpracy i uczestnictwa w kulturze. Udział w orkiestrze to systematyczne spotkania, próby, koncerty, doskonalenie muzyczne ale także praca nad charakterem, praca zespołowa, umiejętności komunikacji, współpracy i rozwiązywania problemów. Dobrą praktyką w projekcie może być sposób rekrutacji uczestników, na bazie dotychczasowej działalności edukacyjno-muzycznej MGOK w Sochocinie. Wytypowani zostali kandydaci ze wszystkich sekcji muzycznych, orkiestry dętej i zespołów muzycznych. Ważne było, aby w projekcie uczestniczyły różne grupy wiekowe w tym seniorzy. Rekrutacja seniorów odbywała się przez kontakty

osobiste i podczas zebrań klubu seniora, które odbywają się systematycznie w MGOK. Stworzyliśmy uczestnikom warsztatów możliwość zaprezentowania się w koncertach podczas ważnych wydarzeń w gminie i innych miejscowościach. Ważne jest też pozyskanie sojuszników przedsięwzięcia. Partnerami projektu byli: Urząd Gminy w Sochocinie, Szkoła Podstawowa w Kołozębiu, Szkoła Podstawowa w Smardzewie, Publiczny Zespół Szkół i Przedszkoli Samorządowych w Sochocinie, Samorządowy Zakład Remontowo-Budowlany w Sochocinie.

Kategoria IV

Inne działania włączające grupy defaworyzowane ze względu na pochodzenie, miejsce zamieszkania, rasę, przynależność religijną, płeć, niepełnosprawność

Katarzyna Bańkowska
Beneficjent Lokalnej Grupy Działania - Przyjazne Mazowsze
 województwo mazowieckie, powiat płoński, gmina Baboszewo
 e-mail: warsztatkreatywny@wp.pl
 www.warsztatkreatywny.pl

1
 miejsce

Tytuł projektu:

„Objazdowy Warsztat Kreatywny”

W ramach realizacji projektu pt.: „Objazdowy Warsztat Kreatywny” pozyskane środki zostały przeznaczone na zakup urządzeń i sprzętu umożliwiającego dotarcie z innowacyjnymi technikami edukacyjnymi do najmniejszych miejscowości powiatu. Między innymi zakupiono niezbędne licencje do prowadzenia zajęć z technik pamięciowych dla dzieci i seniorów, dostosowano do warunków wiejskich scenariusze ogólnopolskiej sieci edukacyjnej Akademii Twórczego Rozwoju Bystrzak, która wdraża innowacyjne techniki edukacyjne głównie w aglomeracjach miejskich, stworzono i wyposażono 12 mobilnych stanowisk do nauki robotyki na dwóch poziomach zaawansowania - dla dzieci z klas 1-3 oraz dla młodzieży ze starszych roczników oraz 6 stanowisk do komputerowych ćwiczeń mnemotechnicznych z seniorami... Dzięki temu Objazdowy Warsztat Kreatywny mógł ze swoimi zajęciami odwiedzać gminy i sołectwa powiatu płońskiego by średnio - rocznie poprowadzić ponad 2 tys. godzin zajęć warsztatowych.

Pozyskane w ramach wsparcia środki zostały wykorzystane na utworzenie trzech etatowych miejsc pracy - należy zaznaczyć, że wśród kadry zatrudnianej przez Objazdowy Warsztat Kreatywny znalazły się osoby z grupy defaworyzowanej - kobiety powracające na rynek pracy po urodzeniu dzieci.

Od prawie trzech lat, odkąd istnieje firma Objazdowy Warsztat Kreatywny, współpracowaliśmy z lokalnymi instytucjami i organizacjami takimi jak: OSP Kaczorowy

i Dobska Kolonia, gminne biblioteki w Raciążu i Sochocinie, parafie w Płońsku i Gralewie, Urzędami Gmin w Sochocinie, Baboszewie i Raciążu, świetlicami środowiskowymi w Skarżynie i Szerominku, Baby Room Płońsk, a także większymi jednostkami oświatowo-kulturalnymi: Miejskim Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Raciążu czy Osiedlowym Klubem Plasterków Spółdzielni Mieszkaniowej w Płońsku, Teatrem Miejsca, Gliniarnią Płońsk, Manufakturą Serów w Śródborzu, La Obora Art Studio z Kuchar Żydowskich, Klubem Senior Plus w Płońsku. Wśród naszych partnerów znalazły się także szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, z naszymi zajęciami dotarliśmy m.in do Społecznego Liceum Ogólnokształcącego w Raciążu, Przedszkola w Baboszewie, Szkoły TWP w Ciechanowie,

Szkoły Podstawowej im Konarskiego w Raciążu i Szkoły Podstawowej nr 1 im B. Chrobrego w Płońsku.

Nasze zajęcia, warsztaty, wykłady, spotkania rodzinne, konkursy kierowane są przede wszystkim do dzieci i młodzieży a także ich rodzin, wywodzących się z małych miejscowości i wsi powiatu płońskiego, czyli terenów bardzo często narażonych na wykluczenie społeczne, słabszy dostęp do dóbr kultury, czy oferty edukacyjnej.

Celem zajęć jest aktywizowanie lokalnej społeczności, pokazywanie młodzieży i seniorom nowych aktywnych wzorców zachowań, łączenie ludzi wokół projektów, przeciwdziałanie syndromowi „wyuczonej bezradności” i postawie życiowej, że „nic się nie uda”, „niczego nie warto robić”. Wierzymy, że w ten sposób lokalna społeczność zacieśni więzi, nastąpi większa integracja środowiskowa, a uczestnicy naszych spotkań - młodzi i starsi będą chętnie angażowali się w różne projekty w przyszłości.

Poza cyklicznymi cotygodniowymi zajęciami kursowymi z robotyki, technik pamięciowych, szybkiego czytania czy rękodzieła i plastyki staliśmy się organizatorem lokalnie rozpoznawalnego corocznego wydarzenia #Podróżnicze-Lato. Od 3 lat w pierwszych dwóch tygodniach wakacji oferujemy zorganizowany wypoczynek dzieciom i młodzieży z naszego powiatu oferując półkolonie, warsztaty i wycieczki. W kolejnych tygodniach wakacji objazdowo na obszarze powiatu płońskiego organizujemy okazjonalne spotkania o tematyce przygodowo-podróżniczej pozwalające dzieciom i młodzieży nawet w najmniejszych miejscowościach skorzystać z wakacyjnych ani-

macji rozwijających umysł i ciało.

Jednym z najważniejszych sukcesów Objazdowego Warsztatu Kreatywnego był udział prowadzonej przez nas młodzieży z STO Raciąż w międzynarodowym konkursie myślenia kreatywnego „Odyseja Umysłu”

(<https://odyseja.org>). Nasi podopieczni, wywodzący się z małych miejscowości z powiatu płońskiego przygotowani przez trenerów Objazdowego Warsztatu Kreatywnego finalnie zostali laureatami dwóch nagród: nagrody Omera, przyznawanej przez Fundację Odyseja Umysłu za zachowanie zasad fair play oraz awansowali do etapu Finału Eliminacji Krajowych. Młodzież z SLO Raciąż, dzięki odniesionemu w Warszawie sukcesowi została wzmocniona psychologicznie i nabrała wiary we własne siły i sprawczość zespołowego działania.

Kolejnym ważnym naszym osiągnięciem było podwykonawstwo zadań w projektach grantowych realizowanych przez grupy nieformalne, które zostały wybrane do realizacji zadań w projekcie realizowanym przez LGD-PM pt. „Laboratorium Edukacji Lokalnej”. W ramach tego przedsięwzięcia wspieraliśmy organizacyjnie i logistycznie 2 międzypokoleniowe projekty o nazwach „Bez lęku w przyszłość” oraz „Trenuj ciało, umysł, serce z babcią i dziadkiem”. Były to inicjatywy kulturalno-edukacyjne, w których trzy pokolenia brały udział w organizowanych przez nas warsztatach i wykładach. Zajęcia, które przeprowadziliśmy to m.in.: warsztaty historyczne - w tym plenerowe spotkanie „Moja Tożsamość” w Okopach w Strożęcinie - o historii i kulturze naszego regionu, międzypokoleniowe warsztaty kulinarne - w tym pieczenia chleba, odwiedziny w lokalnej serowni czy spotkanie dotyczące lokalnych ziół i miodów oraz warsztaty i wykłady tematyczne dotyczące innowacji edukacyjnych i obsługi nowych technologii.

Warto również wspomnieć, że w marcu 2021 roku w konkursie Bardzo Młoda Kultura projekt, w którym nasza firma jest partnerem organizacyjno-administracyjnym uzyskał najwięcej punktów i zdobył grant, dzięki któremu w wakacje 2021 roku zrealizowaliśmy dla dzieci i młodzieży z gmin wiejskich naszego regionu warsztaty teatru lalek pt.: „W krainie papierowej baśni - ja, mama, tatulek i papier i sznurek”. Owocem warsztatów był publiczny spektakl teatralny zaadresowany do szerokiego grona widzów – dzięki czemu z owoców projektu mogła skorzystać cała lokalna społeczność.

Okres pandemii zmotywował nas do podjęcia działań z użyciem technik internetowych – dzięki czemu poprowadziliśmy poprzez platformę zoom spotkania online dla dzieci i seniorów, rozpoczęliśmy prowadzenie

kanalu YouTube z autorskimi bajkami wizualizowanymi najrozmaitszymi technikami plastycznymi - co zachęciło odbiorców do samodzielnego wypróbowania własnych zdolności rękodzielniczo-plastycznych, a także poprowadziliśmy akcję #OdjazdowyWarsztatCzytelniczy mającą na celu cykliczne publikowanie recenzji książek i nowinek wydawniczych przyczyniające się do propagowania czytelnictwa. Podjęte przez nas działania miały na celu włączenie dzieci i młodzieży w edukację technologiczną starszego pokolenia w ich rodzinach i oswojenie całych rodzin z wyzwaniami wynikającymi z przeniesienia szerokiej gamy usług w sferę zdigitalizowaną i wirtualną.

Podkreślić należy, że wypracowane od chwili założenia Objazdowego Warsztatu Kreatywnego dobre praktyki i sieci współpracy pozwalają sądzić o trwałości tego projektu także po zakończeniu okresu finansowania ze źródeł PROW 2014-2020. Zamierzamy rozwijać naszą misję i kontynuować naszą pracę - zajęcia kulturalne, warsztaty, wykłady, spotkania rodzinne, konkursy dla młodzieży, promocję szeroko pojętej kultury. Jeśli chodzi o uczestników to poprzez zajęcia włączamy ich w proces wspólnego przełamywania barier i schematów. Realizacji tego założenia służą m. in. nasze ćwiczenia kreatywności, koncentracji, wzmacniania wiary w siebie i autoprezentacji, a także wykorzystanie technik pamięciowych (motywowanie wyobraźni, notowanie nielinarne, trening efektywności zapamiętywania). Zdobyte podczas zajęć umiejętności służą zwiększeniu poziomu przedsiębiorczości oraz śmielszemu podejmowaniu działań ludności wiejskiej również na rzecz swoich miejscowości.

Wierzmy, że uczestniczące w naszych inicjatywach rodziny będą się integrować, uwrażliwiać na wspólne potrzeby, a przede wszystkim częściej wychodzić z domu i szukać kontaktu z drugim człowiekiem. Nastąpi większa aktywizacja lokalnej młodzieży i seniorów, poczucie „sprawstwa”, sensu podejmowanych aktywności i większa chęć do podejmowania nowych działań.

Jako ciekawostkę potwierdzającą jakość naszych usług i innowacyjność stosowanych przez nas dobrych praktyk chcielibyśmy wskazać fakt, że z naszych doświadczeń włączających wielopokoleniowo społeczności lokalne we wspólne działania zaczęli korzystać również odbiorcy spoza powiatu płońskiego, m.in, Szkoła Montessori im. Świętej Urszuli Ledóchowskiej w Warszawie, Uniwersytet III Wieku Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie, Uniwersytet III Wieku w Łomiankach, Uniwersytet III Wieku w Wilanowie, Galeria na Uciechę w Zawoi (województwo małopolskie), Dzienny dom Senior plus w Olszownicy (województwo świętokrzyskie).

<https://radioplonsk.pl/aktualnosci/warsztaty-laczace-pokolenia>

<http://radioplonsk.pl/aktualnosci/w-indian-skiej-wiosce-czyli-wyprawa-na-dziki-za-chod?fbclid=IwAR3CLWpwBgY8eJFtTHlk1BID-paiUTghOjT4sBtflSgoMdOyeyUoYbmgUQw>

<https://www.facebook.com/93i6fm/posts/206052630958222>

**Joanna Wlizło / Tulette Osada Rękodzieła Artystycznego,
Beneficjent Stowarzyszenia Społecznej Samopomocy
- Lokalna Grupa Działania**

województwo mazowieckie, powiat żuromiński, gmina Lubowidz
e-mail: tulette.osada@gmail.com facebook.com/TuletteOsada

Tytuł projektu:

Tulette Osada Rękodzieła Artystycznego

Przedsiębiorstwo Tulette Osada Rękodzieła Artystycznego zostało utworzone w 2018 roku i mieści się w malowniczej okolicy, w otulinie Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego. Oprócz pracowni, w której prowadzimy zajęcia w czasie chłodniejszych miesięcy, dysponujemy terenem, na którym co roku rozstawiamy namioty warsztatowe. Są to tipi, namioty indiańskie oraz duży namiot będący repliką Pavilionu z XVIII wieku. To tutaj wiosną, latem i ciepłą jesienią spotykamy się z odbiorcami naszych działań oferując im szeroki wa-

chlarz warsztatów z zakresu rękodzieła artystycznego.

Dla dzieci i młodzieży z terenów wiejskich przez cały rok proponujemy kilkugodzinne zajęcia ze stolarki, batiku, patchworku, wyrobu świec i mydła, makramy, rękodzieła indiańskiego, tkactwa, eco-printingu, farbowania tkanin oraz cykliczne warsztaty z ceramiki. Corocznymi działaniami są już „Wakacje w Osadzie”, „Indiański Survival”, czy „Leśne przygody”. „Wakacje w Osadzie” to przedsięwzięcie, w ramach którego na początku wakacji przez dwa tygodnie zapraszamy dzieci i młodzież do rozpoczynania lub pogłębiania przygody z rzemiosłem. „Indiański Survival” to działanie wakacyjne, które angażuje dzieci i młodzież wiejską w odkrywanie swoich predyspozycji do przetrwania w różnych warunkach terenowych, pogodowych oraz uczy jak wykorzystać zasoby naturalne i uwrażliwia na piękno przyrody. „Leśne przygody” to program dla grup dzieci i młodzieży, ukierunkowany na integrację oraz kształtowanie postaw szacunku dla innych osób, które mają odmienny sposób bycia niż większość grupy. To działanie pedagogiczne, przepełnione gramami i zabawami terenowymi oraz wspólnym wspieraniem się na warsztatach rękodzielniczych.

Działając w zakresie edukacji i animacji kulturowej zakładamy w swoich działaniach, iż wymiana doświadczeń międzypokoleniowych jest bardzo istotna i niezbędna do przetrwania różnych dziedzin rękodzielniczych na naszym terenie. Na warsztatach ceramicznych często spotykamy się całymi rodzinami, na których wspólnie wspieramy się i uczymy. Poza tym Tulette Osada Rękodzieła Artystycznego bierze udział w projektach mających na celu integrację międzypokoleniową. Przykładem może być projekt „Kulturowe Poddasze” organizowany w ramach Bardzo Młoda Kultura 2019-2021 - Mazowieckie.

Projekty rodzinne z wielką przyjemnością realizujemy również z Gospodarstwem Agroturystycznym Dworek nad Wkrą oraz Akademią Kolorów. W ramach naszej współpracy mamy na koncie trzy edycje pikniku rodzinnego „Ogród przygód” mającego na celu integrację społeczności lokalnej - wiejskiej z miejską.

Firma nasza wychodzi również z działaniami w stronę osób niepełnosprawnych. Dla dorosłych osób z niepełnosprawnościami, chcącymi podnosić swoje kompetencje na rynku pracy, przeprowadzaliśmy warsztaty rękodzielnicze w zakresie małej stolarki i ozdabiania drewnianych przedmiotów metodą decoupage. Projekt realizowany był ze środków Unii Europejskiej, a jego organizatorem było Centrum Edukacji i Rozwoju Logos z Żurmina.

Firma nasza ma w swojej ofercie również indywidualne zajęcia terapii ręki z wykorzystaniem ceramiki. W zajęciach tych uczestniczyć mogą również osoby z niepełnosprawnością fizyczną (np. dyslektycy, po urazach, itp.) a także osoby (w tym dzieci) z niepełnosprawnościami intelektualnymi. Zajęcia z wykorzystaniem różnych ćwiczeń i technik ceramicznych nie są wykonywaniem żmudnych, nużących ćwiczeń terapeutycznych, ale terapią przy okazji nabywania i rozwijania umiejętności rzemieślniczych.

Tulette Osada Rękodzieła Artystycznego podejmuje działania dla dzieci i młodzieży mających trudności w zakresie adaptacji społecznej oraz specyficzne trudności w nauce. W tym zakresie przeprowadziliśmy trzy projekty w ramach Bardzo Młodej Kultury w 2018, 2019 oraz 2021 roku. Były to: „Animator”, „Osada Małego Rękodzielnika” oraz „Planeta Pszczół”. Choć pierwszy dotyczył warsztatów animacji filmowej, drugi warsztatów rękodzielniczych a trzeci warsztatów pszczelarskich, to były one doskonałą okazją do działań socjoterapeutycznych. Dwa pierwsze skierowane były do dzieci i młodzieży z dysleksją rozwojową i miały na celu wydobyć ich potencjał twórczy, wzmocnić poczucie wartości i otworzyć na odnoszenie sukcesu. Wszystkie te projekty swoim działaniem obejmowały również wsparcie dla osób z trudnościami adaptacyjnymi (osoby z depresją, nieśmiałe). Odbiorcy tych działań mieli możliwość odnalezienia się w grupie osób z podobnymi problemami, mogli uzyskać pomoc,

zrozumienie i motywację do przezwycięzania trudności. Ostatnią grupą, która może być defaworyzowaną, a dla której nasza firma przygotowała ofertę to kobiety z terenów wiejskich, którym zależy na podnoszeniu swoich kompetencji. Działania, które podejmujemy w tym zakresie obejmują warsztaty rzemieślnicze. Dla kobiet przeprowadziliśmy warsztaty papieru czerpanego, warsztaty ceramiczne, odnowy i stylizacji mebli, tapicerskie. Za nami również warsztaty makramy dla Kół Gospodyń Wiejskich. Te spotkania to nie tylko okazja do podniesienia swoich umiejętności z zakresu różnych dziedzin rękodzielniczych i rzemieślniczych, ale także kontakty towarzyskie, integracyjne, wymiana doświadczeń, grupy wsparcia.

Firma nasza podejmując szeroki wachlarz działań, wykorzystując innowacyjne na naszym terenie opisane powyżej metody działań na rzecz osób i grup defaworyzowanych ze względu na miejsce zamieszkania, płeć, niepełnosprawność, trudności adaptacyjne, uzyskuje efekty takie jak: wykorzystanie potencjału uczestników działań, tworzenie możliwości rozwoju i przezwycięzania trudności, integracja społeczności lokalnej, podniesienie kompetencji w zakresie rękodzieła artystycznego, ale także w zakresie kompetencji miękkich uczestników, uwrażliwienie na zasoby najbliższej okolicy zarówno ludzkich i naturalnych, podniesienie atrakcyjności i konkurencyjności uczestników działań na rynku pracy.

**STOWARZYSZENIE LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA
„ZIEMIA CHEŁMOŃSKIEGO”**

ul. Warszawska 24, 96-321 Żabia Wola, tel. 46 858 91 51
 województwo mazowieckie, powiat grodziski, gmina Żabia Wola
 e-mail: biuro@ziemiachelmonskiego.pl
www.ziemiachelmonskiego.pl

Tytuł projektu:

Szarlotkowa tradycja na Ziemi Chełmońskiej

Inicjatywa „Dzień Szarlotki” realizowana jest od 2008 r. Do tej pory w formie stacjonarnej odbyło się 11 edycji. W ramach ostatniej edycji w 2020 roku ze względu na panujący stan epidemii ogłoszony został konkurs fotograficzny pozwalający utrzymać namiastkę szarlotkowej tradycji na Ziemi Chełmońskiej. Grupą docelową inicjatywy są mieszkańcy obszarów wiejskich objętych LSR. Do aktywnego udziału w wydarzeniu zapraszamy i włączamy także osoby z niepełnosprawnościami.

Szarlotka – królowa babcinych stołów, jeden z najsmakowszych smaków dzieciństwa. Chociaż mijają lata i zmienia się świat, wciąż należy do najchętniej jadanych i pieczonych w Polsce ciast. O znaczeniu tego jabłkowego przysmaku dobitnie świadczy fakt, że doczekała się ona niezliczonej ilości przepisów i tajnych składników.

Co wyróżnia naszą inicjatywę od innych festynów i wydarzeń lokalnych? Jest to nie tylko święto jabłek, ale przedsięwzięcie pozwalające też na zebranie funduszy na ważny cel. Cały dochód z Dnia Szarlotki przeznaczony jest na pomoc bezdomnym zwierzętom z Żabiej Woli i okolic. Cel ten jest realizowany dzięki szerokiej partnerskiej współpracy i włączeniu do działania przedstawicieli i przedstawicielek organizacji pozarządowych działających na obszarach wiejskich, samorządów lokalnych, ale także mieszkańców gmin i przedsiębiorców. Do tej pory współorganizatorami imprezy byli: Dom Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna w Żabiej Woli, Stowarzyszenie „Bezdomniaki Żabiowolskie”, Wolontariat w Żabiej Woli i OSP Skuły, a organizację wydarzenia wspierały m.in. Stowarzyszenie „Szansa”, Stowarzyszenie Działań Twórczych „Parabuch”, Stowarzyszenie Szansa i Stajnia Konik dzieciom. Zbiórka funduszy dla bezdomnych zwierząt nie byłaby możliwa bez zaangażowania wolontariuszy. Podczas wydarzeń zawsze najbardziej oblegana jest „Kawiarenka pod jabłonką”, w której można kupić kawałki jabłkowego ciasta zgło-

szonego do konkursów i przekazanych przez osoby wspierające akcję, napić się ciepłej herbaty lub czekolady, a nawet zjeść jabłko w polewie umieszczone na patyczku. Zebrane w ten sposób pieniądze służą do opłacenia m.in. leków i zabiegów medycznych wykonywanych na potrzeby bezdomnych zwierząt. Ponadto można także wziąć udział w loterii fantowej oraz zasilić puszkę wolontariuszy Stowarzyszenia „Bezdomniaki Żabiowolskie” – także i te środki przeznaczone są na pomoc bezdomnym zwierzętom.

DZIEŃ SZARLOTKI

„Dzień Szarlotki” ma też za zadanie zaktywizować i zintegrować mieszkańców obszarów wiejskich. Dlatego nieodłącznym elementem zabawy są konkursy kulinarne, które przybierały różne formy i tematy urozmaicając kolejne edycje, w tym m.in. mające na celu wyłonienie „Mistrza Szarlotki”, autora najlepszego „Małego co nieco z jabłuszka” wśród dzieci czy konfitury „Fiku miku zamknij lato w słoiku”. Jeszcze przed rozpoczęciem imprezy przedstawiciele organizatora przyjmowali wypieki walczące o tytuł najsmaczniejszej i najładniejszej szarlotki i innych przysmaków.

Dodatkowymi atrakcjami podczas dotychczas zrealizowanych wydarzeń były występy lokalnych zespołów oraz dzieci i młodzieży uczęszczających na zajęcia w ośrodkach kultury, a także organizacja innych konkursów, takich jak na przykład „Pozbieraj rozrzucone jabłka” dla najmłodszych uczestników, w którym zadaniem dzieci było jak najszybsze zebranie owoców w specjalną łubiankę, zawody „Kto szybciej zje szarlotkę” - ich uczestnicy mieli za zadanie zjedzenie kawałka pysznego ciasta w jak najkrótszym czasie bez użycia rąk.

Ponadto teren, na którym odbywają się wydarzenia zawsze licznie zastawiony jest stoiskami, które przyciągają uczestników festynu, by zatrzymali się choć na chwilę. „Dobre praktyki” prezentują przedsiębiorcy z obszaru LGD, którzy otrzymali od LGD grant finansowy. Liczne stoiska prowadzą także rękodzielnicy sprzedający drewniane rzeźby, ręcznie wyrabiane poduszki oraz gastronomia. W kolejnych edycjach ciekawe atrakcje dotyczyły zabawy dla najmłodszych, którzy chętnie sprawdzali swoją spostrzegawczość szukając geocachingowego skarbu czy stoiska tematyczne, m.in. „Zrób domek dla owadów”, „Twórczy recykling – przykręcamy kolorowe nakrętki”, „Mikroskopy”, „Malujemy ule”. Dodatkowo ogłaszany był konkurs fotograficzny „Psie i kocie focie”, w ramach którego zdjęcia oceniane były w różnych kategoriach, np. Słodziak, Skromniś, Dostojny, Modniś – pupil w przebraniu, Kaskader/bohater, Podobieństwo – pupil i jego Opiekun, Dzikusek (udomowione zwierzątko). Nadsyłane zdjęcia przedstawiały nie tylko psy i koty, ale także chomiki, króliki, bociany a nawet łosia z jego przyjacielem psem husky czy ...świni. Wszystkie zgłoszone fotografie były prezentowane na wystawie, która znajdowała się tuż przy festynowej scenie. Jedną z edycji „Dnia Szarlotki” skupiona była wokół tematu „Eko” proponując w programie wydarzenia np. prezentację mody ekologicznej przez młodzież ze Szkoły w Radziejowicach. Wszystkie kreacje wykonane były z materiałów kojarzących się z recyklingiem – worków na

śmieci, gazet, korków itp. Zaprezentowane atrakcje pozwoliły bez ograniczeń włączyć do działania mieszkańców obszarów wiejskich, którzy mogli aktywnie spędzić czas i jednocześnie wesprzeć charytatywny cel inicjatywy - pomóc bezdomnym zwierzętom.

Sytuacja pandemiczna w 2020 roku spowodowała konieczność organizacji tego wydarzenia w nietypowej formie – ogłoszony został konkurs fotograficzny „Moja e-szarlotka 2020”. Plusem jest to, że mieszkańcy Ziemi Chełmońskiego pomimo wszystko włączyli się do zabawy – fotozmagania „z szarlotką w tle” i powstały ciekawe materiały – zdjęcia, fraszki i przepisy na to pyszne ciasto z jabłkami. W konkursie zgłoszone zostały prace przygotowane przez osoby indywidualne oraz organizacje (koła gospodyń wiejskich, sołectwo). Liczymy, że kolejne lata pozwolą na powrót do tradycyjnej formy naszej inicjatywy, która jest potrzebnym działaniem pozwalającym na włączenie do realizacji naszej LSR mieszkańców wiejskich gmin i łączy zabawę z realizacją ważnego celu, jakim jest pomoc bezdomnym zwierzętom. Nie da się ukryć, że żyjemy w czasach, ogromnego wpływu komputerów i multimediiów na życie społeczności. Społeczeństwo powoli traci wartości i przestaje zachwycać się „małymi cudami”, drobnymi przyjemnościami, wciąż nie mając czasu na nic innego poza pracą. „Dzień Szarlotki” pokazuje jednak, że coraz chętniej wracamy do tej bliskości i wspólnej zabawy, która była główną rozrywką dawnych pokoleń. Na wydarzenia przybywa rzesza ludzi w różnym wieku, połączona sympatią dla szarlotki i jabłek. Uczestników festynu jednoczy także idea pomocy zaniedbanym zwierzętom oraz chęć przeżycia przygody innej, niż przed ekranem komputera. Za każdym razem na twarzach zgromadzonych dorosłych, seniorów, dzieci i osób z niepełnościami goszczą uśmiechy. Wydarzenia takie, jak „Dzień Szarlotki” pozwalają wierzyć w ludzi, ich bezinteresowność, zapał, dobre serce i ogromne talenty.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kurpsie Razem”
 ul. Plac Wolności 60/31, 07-430 Myszyniec, tel. 690 902 019
 województwo mazowieckie, powiat ostrołęcki, gmina Myszyniec
 e-mail: kurpsierazem@interia.pl www.kurpsierazem.eu

Tytuł projektu:

Projekt grantowy pn. „Festyny integrujące wieś kurpiowską”

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kurpsie Razem” jest organizacją pozarządową obejmującą obszar 9 gmin kurpiowskich na terenie powiatów ostrołęckiego i przasnyskiego. Misją Naszej działalności jest zrównoważony i zróżnicowany rozwój obszaru Kurpiowszczyzny poprzez stymulowanie powstawania nowych miejsc pracy oraz wzrost aktywności społeczności lokalnej, uwzględniający bogactwa kultury ludowej i walory przyrodnicze gmin Puszczy Zielonej. Na etapie przygotowania LSR zdecydowano, że LGD będzie szeroko realizowało formułę tzw. „PROJEKTÓW GRANTOWYCH”. Głównym założeniem projektów grantowych jest wsparcie inicjatyw w zakresie integracji i animacji środowisk wiejskich za pomocą grantu udzielanego przez LGD „Kurpsie Razem” dla organizacji pozarządowych.

Jednym ze zrealizowanych przedsięwzięć w 2017 roku był projekt grantowy pn. „Organizacja festynów integrujących wieś kurpiowską” realizowanych w ramach celu ogólnego: Aktywizacja i wzmocnienie kapitału społecznego obszaru objętego strategią rozwoju lokalnego, w tym również grup defaworyzowanych”. Projekt znacząco wpłynął na aktywizację lokalnej społeczności, zmobilizował ludność do aktywnego udziału w organizacji festynów. W ramach całego przedsięwzięcia 14 lokalnych organizacji pozarządowych i KGW zrealizowało 24 festyny na terenie gmin objętych LSR za łączną pulę środków 200 000 zł. Podczas trwania festynów odbywały się konkursy dla dzieci i młodzieży, występy zespołów ludowych, pokaz rękodzieła ludowego oraz degustacja potraw regionalnych. Najmłodszy mieszkańcy wsi kurpiowskich mogli również cieszyć się z przygotowanych atrakcji festynowych, tj. dmuchanych zamków, zjeżdżalni, basenów z kulkami, fotobudek i innych. Dzięki festynom zapoczątkowano działania aktywizujące grupy defaworyzowane i środowiska

lokalne - mieszkańcy zaczęli spotykać się organizując różne inicjatywy nawiązujące do wydarzeń upamiętniających różne historie z życia wsi i jej mieszkańców. W projekcie dobrą praktyką są pomysły i rozwiązania włączające społeczność, w tym grupy defaworyzowane w proces rozwoju obszarów wiejskich. Efekty zależą od nas samych, od zaangażowania mieszkańców, wykorzystania ich potencjału a także lokalnych zasobów, dziedzictwa kulturalnego, historycznego i przyrodniczego.

Projekt wpłynął na poprawę jakości życia i aktywizację osób borykających się z problemami ubóstwa i wykluczenia społecznego. Poziom bezrobocia na terenach objętych wsparciem wynosi ok. 10% i znacznie przekracza wskaźnik bezrobocia dla województwa mazowieckiego i kraju. Należy podkreślić, że festyny nie były organizowane w dużych miejscowościach gminnych tylko w wioskach, na terenie których nie odbywały się tego typu wydarzenia.

Organizacja 24 festynów na obszarze LGD wpłynęła na skuteczne i aktywne włączenie grupy defaworyzowanej w organizację i bezpośrednie uczestnictwo w całym projekcie. Projekt miał na celu zaktywizować społeczeństwo wiejskie po to, aby walczyć z apatią mieszkańców, a w konsekwencji ograniczyć proces

wyludniania się wsi. Dzięki tej inicjatywie mieszkańcy mogli spotykać się i nawiązywać nowe relacje. Podczas realizacji projektu prowadzone były działania animacyjne, gry i zabawy oraz szereg innych czynności np. konkursy z zakresu ochrony środowiska. Uczestnicy mogli wykazać się swoimi umiejętnościami w prowadzeniu pojazdów mechanicznych siadając za kierownicą symulatora jazdy samochodem. Dodatkową atrakcją były alkogogle, które odwierciedlały jazdę samochodem po spożyciu alkoholu zarówno w dzień jak i w nocy. Dostępna była fotobudka z wieloma gadżetami tj. kapelusze, peruki, okulary, wąsy, maski po to, aby każdy z uczestników mógł wrócić do domu z pamiątkowym zdjęciem. Atrakcjami były też pokaz tańca ognia, impreza taneczna oraz pokaz ratownictwa drogowego w wykonaniu OSP. Do przygotowania festynów wykorzystywano lokalne usługi i produkty. Chętne osoby mogły skorzystać z kursu profilaktyki raka piersi, pokazu wykonywania makijażu oraz kursu wiedzy o ruchu drogowym, w którym główną nagrodą był do wygrania rower.

Mieszkańcy obszaru aktywnie brali udział w organizacji 24 festynów. Festyny nie były działaniem cyklicznym, ale zainicjowały wiele wydarzeń, które organizowane są do tej pory na terenie LGD. Projekt zmobilizował mieszkańców do wyjścia z domu oraz wspólnego działania dla dobra całej społeczności wiejskiej. Mieszkańcy zdecydowali o wprowadzeniu festynów do obowiązkowych imprez organizowanych we wsi, co potwierdziło trafioną decyzję związaną z organizacją projektu grantowego.

Realizatorzy inicjatyw w ramach projektu grantowego mieli nowatorskie i oryginalne pomysły, same nazwy zadań były niepowtarzalne dzięki czemu mieszkańcy chętnie brali w nich udział. Do ich organizacji wykorzystywano półprodukty pochodzące z gospodarstw rolnych, na scenach występowały lokalne zespoły kurpiowskie, kapele ludowe i koła gospodyń wiejskich

prezentujące tradycyjne pieśni i tańce. Prowadzone były degustacje dań regionalnych, a lokalni twórcy ludowi mogli zaprezentować swoje wyroby, takie jak koronka, wycinanka, kwiaty z bibuły, itp. Osoby chętne mogły spróbować swoich sił w haftowaniu, szydełkowaniu, wycinance i tworzeniu bukietów kurpiowskich.

Omawiano historię i tradycję terenu kurpiowskiego, przeprowadzono nawet rekonstrukcję bitwy historycznej z 1863 r. Podczas realizacji wydarzeń można było podziwiać wystawy historyczne, w tym sprzęt z dawnych lat a także wziąć udział w konkursach wiedzy na ich temat. Organizacja festynów jest dobrą inicjatywą w zakresie aktywizacji mieszkańców. Osoby biorące udział w projekcie już na etapie pisania wniosku o powierzenie grantu były bardzo zmobilizowane. Przygotowania do festynów trwały długie tygodnie, niektóre osoby pracowały nad występem, inne planowały potrawy w ramach degustacji dla mieszkańców i gości, a pozostali zajmowali się szeregiem innych prac organizacyjnych. Realizacja festynów zapoczątkowała cykliczne spotkania mieszkańców i wpłynęła na poprawę warunków ich życia oraz dobrą promocję całego obszaru pokazując to, co jest wizytówką obszaru.

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich – to propozycja szeroko rozumianej współpracy i wymiany doświadczeń w zakresie rozwoju obszarów wiejskich pomiędzy wszystkimi organizacjami działającymi na obszarach wiejskich oraz na rzecz ich rozwoju.

Biuro Regionalne Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w Województwie Mazowieckim, realizując założenia PROW 2014-2020 wspiera lokalne inicjatywy na obszarach wiejskich oraz propaguje regionalną kulturę i historię, podejmuje szereg działań informacyjno-promocyjnych, których celem jest aktywizacja społeczności lokalnej, wspieranie wymiany doświadczeń i dobrych praktyk oraz poszukiwanie rozwiązań innowacyjnych dla rozwoju obszarów wiejskich.

**Biuro Regionalne Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich
Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie**

ul. Skoczylasa 4, 03-469 Warszawa

tel.: 22 59 79 701

e-mail: ksow@mazovia.pl

Zachęcamy do odwiedzenia stron internetowych: www.mazowieckie.ksow.pl, gdzie można znaleźć informacje o bieżących inicjatywach i wsparciu KSOW oraz www.ksow.pl, gdzie można zarejestrować się jako Partner KSOW.

PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ:

Dane kontaktowe:

Lokalna Grupa Działania - Przyjazne Mazowsze

ul. H. Sienkiewicza 11, 09-100 Płońsk

tel. 23/661 31 61

email: biuro@lkdpm.pl

www.lkdpm.pl

Partnerzy:

POWIAT PŁOŃSKI

